Ժ. ՏԱՐԻ 2957 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 2 ՔԱՂՈՑ 4386 10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1893 14 ՃԼՄԱՁԻԻ, ԱԽԸՐ 1311 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԼՏՔ Է ՈՒՂԱՂԵԼ Յ�near ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳԻՐԻ Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزه‌سی ادارهسنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան արժէք		150
» » Վեցամսեայ »	»	75
» » Եռամսեայ »	»	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան մուտք		56
» » Վեցամսեայ »		28
Ընծիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օմ. Ոսկի		2
Պատառաց թղթատարի ծախքը վճարեալ	Դրուշ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԴԵԿՏ. 10/22 1893

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ՔՈՆԴՐՈՒՆ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՄԷՋ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

ՀՈԳԵԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԱՆԴԱՄԻ ՄԸ ԿՈՂՄԷ

Աբէ-եէ Նոյեմբերի 17, 18 և 20 թիւերով իւր Խմբագրապետին սաստագրութեամբ մի քանի յօդուածներ հրատարակեց, որոց մէջ կ'ուզուէր ցոյց տալ թէ՝ Հիւանդանոցին մէջ ընդհանուր Քոնդրոլի պակաս կայ, և կը պահանջուէր Հոգաբարձութեան ամբողջացումն, աւելի ազդեցիկ և իրական հսկողութիւն մը կարենալ ի գործ դնելու համար։

Աբէ-եէն՝ Հաստատութեանս օգտակարութեան նախանձախնդիր լինելուն տարակոյս չունինք։ Սակայն Հաստատութեանս համար աւելի օգտակար կ'ըլլար եթէ արդարեւ գիտէր և կամ լսած էր ո՛ և է զեղծում (*) կրնար ուղղակի Հոգաբարձութեանս գիմել։ Եթէ դոհացում չգտնէր, այն ատեն իրաւունք ունէր հրապարակ հանելու, բայց քանի որ իւր գրութիւնը այնպէս կը հասկցուեն թէ զեղծումներ կան, զէթ անոնցմէ մին նշանակելու էր հաստատ վաստաներով։

1։ Աբէ-եէ կ'ըսէ թէ մասակարարութեան մէջ զեղծունք շատ կարելի են և պէտք է ազդեցիկ Քոնդրոլ։

Իբր համարատու անդամ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան, պէտք կը համարիմ Քոնդրոլիմատին ըրած կարգադրութիւններն համառօտակի յայտնել։ Քոնդրոլի գրութիւնն, այս բազմակնճիռ հաստատութեան մէջ, էական պայման մ'է, և ներկայ Հոգաբարձութիւնն ամենէն աւելի իւր ուշը դարձուցած է այս կենսական կէտին վրայ։ Քոնդրոլը մանաւանդ մատակարարութեան և անոր ոպառման եղանակին մէջ պէտք է փնտռել։

Ա։ Մատակարարութիւն։— Հիւանդանոցին մեծաքանակ պարէնները մաքսէ ազատ ըլլալու համար, կարելի եղածին չափ ուղղակի Եւրոպայէն բերել կը տրուին։ իսկ Հաստատութեանս պիտոյից մատակարարութեան հսկողութիւնն յանձն առած է մեր պաշտօնակից Իսմայլոյլուեան Բարսեղ էֆ., որ մասնաւոր պիտոյիներն ինք կը գնէ, և առօրեայ պիտոյից՝ գնումն ալ, որոց ամբողջութիւնը բաւական գումարի մը կը հասնի, մասնաւոր պաշտօնէի մը յանձնուած է։ Հոգաբարձութեան ժամանակէ մ'ի վեր ըրած նոր կարգադրութեան համաձայն՝ սոյն պաշտօնեայն պէտք եղածները գնած ժամանակ ծախողէն ստորագրութիւն մը կ'առնէ, որուն մէջ նշանակուած պիտի ըլլայ գնած պիտոյից գինը, կշիռքը և տրուած գրամն։ յետոյ, նոյն օրն որչափ պարէն եկն։ գնած է, իւր ստորագրութեան տակ երկու ցուցակ կը պատրաստէ, անոնց մէջ նշանակելով նոցա քանակութիւնը, կշիռքը, գինը, ծախողին անունն, և խանութին թիւը։ այս ցուցակներէն մին մասակարարութեան հսկող Բարսեղ էֆէնտիին կը յանձնէ, իսկ երկրորդն՝ առնուած պարէններու. ևն։ պիտոյից հետ կը ղրկուի ներքին անօրէնութեան, որպէս զի ինք, մասանապետն և հանդերձապետն անոր մէջ նշանակեալներուն ստանալութիւնը, կշիռքն ու գնոյն տեսակին համաձայն ըլլալը կամ ոչ, իրենց ստորագրութեամբ հաստատելէն յետոյ, կը վերադարձնեն Հոգաբարձութեան գրասենեակն, ուր գանձապետը կը տեսնէ և ապա ծախսուց տուփարին մէջ կ'անցնէ։ Մինչեւ առայ, առանց վերոյիշեալ գործողութեանց, առնուած պիտոյից սակը տրուելով տուփարաց մէջ կ'անցընէին։ Ինչպէս վերոյիշեալ գրութենէն կ'երեւի, Բարսեղ էֆէնտին իրեն յանձնուած ցուցակին պարունակութիւնն որու որ ուզէ կրնայ ստուգել տալ, նոյնպէս ներս ղրկուած երկրորդ ցուցակը, զոր կը ստորագրեն յիշեալ ներքին երեք պաշտօնեայք և որուն պատասխանատու կը մնան, ապաս են երթալ յարատաքուստ ստուգել առնուածներուն գինն, ևն։

Բ. Սպառում։ Լոն հիւանդ.։— Ըստ սովորութեան բժշկոց կողմէ հիւանդաց թապէլաներուն վրայ իւրեանց առօրեայ ուտեստն կը գրուի, որ գրագրի կողմէ մի առ մի հաշուուելով անոր ստորագրութեան տակ ցուցակ մը կը պատրաստուի և կը յանձնուի խոհարարին։ խոհարարն ալ զայն ստորագրելով պէտք եղած պարէնները կ'ընդունի մառանէն, որ պատրաստելով կը բաշխի հիւանդաց։

Գ. Սպառում Լոն ընդ. պատգարեաց.։— Նախ ընդհ. պատասպարեցոց համար, խոհարարն կողմէ պատրաստուելիք կերակուրն, պատասպարեցոց թուոյն համեմատ պէտք եղած պարէնը գրագրի կողմէ ցուցակ մը կը պատրաստուի, որ անօրէնն և կամ իւր օգնականն ու գրագրին կ'ստորագրեն և խոհարարին կը յանձնէն, խոհարարն եւս ստորագրելէ յետոյ մառանապետին կը ներկայացնէ և ըստ այնմ կ'ստանայ ու կը պատրաստէ։ Գալով միւս ուտելիքներուն, որ ուղղակի մառանէն կը տրուին, զոր օրինակ հաց, պանիր, սուրճ, պտուղ և այլն, նոյնպէս գրագրի կողմէ ամեն մէկ յարկի մէջ գտնուած պատասպարեցոց թուոյն համեմատ զատ զատ ցուցակներ կը պատրաստուին, և գրագրեալ անօրէնին և կամ իւր օգնականին ու գրագրի կողմէ ստորագրուելով կը յանձնուին նոյն յարկաց պետերուն, որ իրենք եւս ստորագրելով կը ներկայացնեն մառանապետին և ըստ այնմ կը սուանան։ Մինչեւ ասկէ առայ առանց ցուցակի, հաշուոյ և ստորագրութեան մառանէն կը տրուէր։

Դ. Պաշտօն։— Հոգաբարձութիւնն երբեք չը պաշտպաներ ո՛ և է պաշտօնեայ որ զեղծում գործած ըլլայ, ինչպէս ասկէ առաջ պաշտօնեայ մը, թէպէտ և շնչին բան մը, բայց վերջապէս զեղծման և անհաւատարմութեան ընթացքի մէջ գտնուելով, Հոգաբարձութիւնը զայն դատական արդարութեան յանձնեց, որ եռամեայ բանտարկութեամբ կրեց իւր պատիժ (*), և այս իւր տեսակին մէջ բոլորովին նոր էր, զի մինչեւ վերջերս այս կարգի և մինչեւ իսկ աւելի մեծ զեղծմանց անհաւատարմութեան ընթացից մէջ գտնուելով պաշտօնեայք ճամբուելով միայն կը պատժուէին։ սակայն Հոգաբարձութիւնն սա սկզբունքն ընդունած է թէ՝ այն պաշտօնեաներն որ իրենց յանձնուած պաշտօնը խղճի մտօք և գոհացուցիչ կերպով կը կատարեն՝ պիտի վարձատրուին թէ նիւթապէս և թէ բարոյապէս, նմանապէս խիստ պատժոյ պիտի ենթարկուին այն պաշտօնեայներն որ յուռի կերպով կը կատարեն իրենց պաշտօնն և զեղծմանց մէջ կը գտնուին։

Աւսարկ առայժմ մեր քոնդրոլի գրութիւնը. եթէ Աբէ-եէ քոնդրոլի աւելի կատարելագործեալ գրութիւն մը գիտէ, թող ներկայացնէ, մեք սիրով կ'ուսումնասիրենք և ի հարկին կ'ընդունինք։

2։ Աբէ-եէ կ'ըսէ թէ՝ Հիւանդանոցի արդի Հոգաբարձութեան անդամներու մեծ մասն հրաժարած են, և քոնդրոլը հարկաւորաբար անկատար կը մնայ։

Անդամներու մեծ մասին իրենց գործին գլուխը չգտնուիլը չկրնար մեզ դրդուիլ մատնեալ անդամներուն. արդէն անդամներէն երկուքը միայն հրաժարած են, որով Հոգաբարձութեան թիւն ինն եօթնի իջած է, և ոչ թէ երեքի, թէպէտ և այս մատնեալ ան գամոյ երկուքին հրաժարած ըլլալը կը լսենք, սակայն Պատ. Վարչութեան կողմէ իւրեանց հրաժարականին ընդունուած ըլլալն կամ ոչ մեզ անծանօթ է, բայց հետաքրքրական է դնել թէ անդամներուն մեծ մասին բացակայութիւնն ինչք մեծաւոր է հսկողութեան գործին։ Աւտարկ պաշտօնական ցուցակէն կը տեսնենք թէ, Յոգթի Դասպարեան էֆ.ի հրաժարած օրէն, այսինքն 1893 յուլիս 3է մինչ Նոյմ. 6, չորս ամսոյ մէջ, Հոգաբարձութիւնն 25 անդամ այցելած է թէ՝ խմբովին և թէ առանձին, մինչդեռ անցեալ տարի, այն է 1892 յուլիս 3է մինչ Նոյ. 6, միեւնոյն ժամանակամիջոցի մէջ, երբ Հոգաբարձութիւնն ամբողջ էր և խմբովին ներկայ կը գտնուէր ի Մեծ-Նոր-Խան դումարելիք նիստերուն, այն ատեն միայն եօթն անդամ այցելած է ի Հիւանդանոց։ սակայն այս բաղդատութեամբ ըսել չենք ուզեր թէ պակասեալ անդամոց ամբողջացման կը հակառակինք, այլ ամենէն աւելի փափաքող ենք որ անդամներն իրենց գործին գլուխը ղբանուելով կարենան իրենց պարտականութիւնն անթերի ի գործ դնել, և կը բաղձանք որ մասնաւորապէս ընտրուին այնպիսի անդամներ, որք բարի կամեցողութիւն ունենան իրենց սուանձնած պաշտօնն յօժարակամ կատարելու։

3։—Աբէ-եէ կ'ուզէ հասկցնել քոնդրոլի պակասութեան վնասաբեր հետեւանքներն հիւանդարանի մէջ։

Այստեղ խնդիրը բոլորովին կը տարբերի և մասնագիտական կերպարանք մը կը կ'առնէ, որու համար Հոգաբարձութեան ոչ-բժիշկ անդամները նոյն իսկ եթէ ամբողջութիւն գտնեն՝ ըստ կանոնագրի անձեռնհաս են։ Հիւանդանոցի բժշկական քոնդրոլը կը վերաբերի բժշկական ժողովի մը։ Արդէն Պոլսոյ Պատ. հայ բժշկական դասն, ակնկալ առաջ յանձնառու եղած և խոստացած էր այդ հսկողութիւնն իւր վրայ առնել։ Արդարեւ ի նպաստ հաստատութեանս փոքրիկ նուէր մը ընողը լրագրոց մէջ չնորհակալութեամբ կը կը հրատակենք, եթէ Պատ. հայ բժիշկք, իրենց գործը թողլով և միքանի ժամերնին զոհելով՝ մարդասիրաբար հաստատութեանս քոնդրոլը կատարեն, միթէ արժանի չե՞ն չնորհակալեաց։ Արդէն՝ Հոգաբարձութիւնն, իւր այցելու և ներքին բժշկաց հետ միասին՝ հսկա. 8ին յԱգդ. Հիւանդանոցի ըլլած նստին մէջ համախորհուրդ քոնդրոլի պէտքն ընդունեց և որոշեց։ Մեք միայն բաղձացող ենք և կ'ըսպասենք բժշկաց քոնդրոլի մասին ըրած խոստման գործադրութեան, որ Հաստատութեանս համար թէ նիւթապէս և թէ բարոյապէս օգտակար ըլլալն ակներեւ է։

Եզրակացնելով, կ'ըսենք թէ՝ արդի Հոգաբարձութիւնն ամեն ժամանակէ աւելի խստութեամբ ի գործ կը դնէ հսկողութիւնն, և քոնդրոլի համար, իւր հաստատած գրութեան օգտակար արդիւնքներն սկսած է տեսնել։

Հոգաբարձութիւնն չըսեր որ իր մատակարարած ահագին վարչութեան մէջ պակասութիւններ և թերութիւններ չեն կրնար երեւան գալ, բայց կը յայտարարէ թէ՝ պակասութիւն մը կամ թերութիւն մը գտածին պէս — արդէն ըստ կարելւոյն զայն խմանալու միջոցներն ունի — պատրաստ է անոր դարմանը տանիլ։ Այս մասին բարի կամեցողութեան տէր ամեն անհատներու աջակցութեան կը կարօտի, և պատրաստ է ամեն պատուաւոր ու փորձառու անհատի արտօնութիւն և միջոց տալ Հիւանդանոցը մանրակրկիտ կերպով աչքէ անցնելու և անոր դիտողութիւններէն օգտուելու։

Անդամ Ազգայէն Հիւանդանոցի
Հոգաբարձու-Ընկեր
ՍԱՐԳԻՍ Յ. ՔԱՇՃԵԱՆ

8 Դեկ., 1893

Սիրով կը հրատարակենք Թաշճեան էֆ.ի գրութիւնն. որովհետեւ այս տեսակ բացատրութիւնք չինչ են միւս։ Բայց, հաճելի է ըսել, հոգաբարձու էֆ.ին հաղորդած չահեկան տեղեկութիւնք ամենեւին պատասխան չեն մեր յարուցած խնդրոյն։ Մեք մասնաւորապէս այս կամ այն դէպքը կամ իրողութիւնը չէինք ակնարկած որպէս զի մանրամասնութիւններ տալու պէտք զգանք։ Եթէ Հիւանդանոցի մէջ գործուած զեղծում մը մեզ հաղորդուի արժանահաւատ անձերու կողմէ, չենք վարանիր հրատարակել, (*) և ասոր համար կանխաւ Հոգաբարձութեան զլխելու պարտականութիւն ունենալ չենք կարծեր։ Բայց տարբեր բան մ'էր մեր խմբագրականներով յիշուած կէտը։ Մեք կ'ըսենք թէ Օրէնքը քոնդրոլի մարմին մը հաստատած է Ազգ. Հիւանդանոցի վրայ։ Այս մարմին իւր ամբողջութեամբ ներկայ պէտք է ըլլայ և գործէ, որպէս զի քոնդրոլն իրական ըլլայ։ Ապա թէ ոչ, ի բացակայութեան քոնդրոլի, միայն պաշտօնէութիւնն ենթակայ է զեղծանելու։ Մեք գոհութեամբ հաստատած ենք միացեալ հոգաբարձուներուն՝ Սթանպուլեան, Թաշճեան և Մոսուչեան էֆ.ներուն աշխատութիւնը։ Բայց ո՞չ մէկ Օրէնքի կամ հաշիւի կը համաձայնի՝ թէն հոգաբարձուի կատարելիք գործն երեք հոգաբարձուի վրայ թողուլ։ Մենայ որ, Օրէնքը կը նախատեսէ նաեւ երկու բժիշկ-հոգաբարձու, և պաշտօնապէս հրաժարեալ կամ ոչ, Հոգաբարձութեան երկու բժիշկ անդամներն և ոչ-բժիշկ անդամներէն ալ չորս երեք ժամանակէ հետէ բացակայ կը մնան, և գործնականապէս հրաժարեալ կրնան նկատուիլ։ Ասիկա վտանգաւոր վիճակ մ'է կ'ըսենք, բան մը որ լիովին ապացուցուած էր վերոյիշեալ յօդուածներուն մէջ, և Ազգ. Վարչութեան կոչում կ'ընենք՝ փութացնել Հոգաբարձութեան վերակազմութիւնն և ամբողջացումն։ Այս առաջարկութեան Թաշճեան էֆ. ինք եւս չի հակառակիր, բան մը որ եթէ իւր ոգիմտութիւնը կը ցուցնէ, կը հաստատէ նաեւ թէ վեհի նիւթ չկայ մեր մէջ։ Բ. Բ.

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պ. ՓՐԻՍԲԻ։—Իտալիոյ նոր Նախարարապետին անձնական քարտուղարը, Պատուն Լամոնտօ Մ'այոր, սապէս կը նկարագրէ զնա։ «Քիչ անձեր կը ճանչեմ որք ընտանեկան կեանքի մէջ նոյնքան սիրուն և հրապուրիչ ըլլան որքան Պ. Քրիսբի։ Մենք որ խստութեան մարմնացումը կը նկատեն զնա, չեն ճանչնար բնաւ։ Իւր քաղաքավարութիւն հարեւանցի չէ, սրտի քաղաքավարութիւն է։ Իւր խօսակցութիւնք միշտ զուարթ են։ Անդուլ աշխատող մ'է։ Իւր գաղտնիքը ֆաւորի գաղտնիքն է։ —Առտուն կանուխ կ'ելնէ, և օրուան մէջ վայրկեան մը պարապ չանցուներ։ Զորս տարուան վիճոյին միայն մէկ անգամ թատրոն գնաց։ Երբ երեկոյթի երթայ, քանի մը վայրկեան միայն կը մնայ։ Ամեն ոք կը զարմանայ այս 70ն անցուցած մարդուն ֆիզիկական կորովոյն։ Ասոր ալ գաղտնիքն իւր բնական լաւ կազմութիւնն է և իւր ժուժկալութիւն։ Երբ Գերմանիա գնաց, ամեն ոք զարմացաւ թէ ո՞րչափ քիչ կ'ուտէ կը խմէ Պ. Քրիսբի։ Խիստ քիչ գինի կը խմէ, և այն՝ միշտ նոյն տեսակն, և ջուրով խառնուած։ Քիչ կ'ուտէ միշտ, և հազուագէպ է միս ուտելը։ Բայց չատ հոգածու է իւր արտաքին կերպարանքին համար, և իւր հագուստը միշտ անդլիական ընտիր դերձակութեան գրուշմը կը կրեն։ Վրէժ պահել չգիտէ։»—Զարմանալի, փոքրիկ սուրբ մ'է։

ԱՆԳԼԻԱ։—Կառավարութեան խնդրանք, Երեսփ. ժողովն արտօնեց 10 միլիոն անպլ. ոսկւոյ փոխառութիւն մը՝ Հնդկաստանի եկամտացոյցն հաւասարակշռելու համար և արծաթի բուրիի անկումէն հնդկական գանձուն կրած վնասը գոցելու համար։

ԻՏԱԼԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԵՐ։—Պարոնայց Մ'ասքէյ, Հուբբը, և Ընկ. տան վճարմանց գաղարումն, զոր անցեալ օր ծանուցինք, յոյժ ազատաբեր եղաւ Ֆիլոբենցայի և Հռոմայ մէջ ընակեալ Ամերիկացիներու և Անգլիացիներու, որք իրենց բոլոր գրամն այս ամերիկեան տան վստահած էին, անոր բազմամեայ դիրքէն ու ներշնչած վստահութենէն հրապուրուելով։ Իտալացւոց մէջ եւս վնասուողներ չատ են, որով Սակարանին մէջ գէշ տպաւորութիւն ըրաւ այս ձախողութիւն։ Դրամատան կողմէ ներկայացեալ հաշուեկշիռը 4,240,300 ֆր. դոյզ և 2,930,620 ֆր. պարտք ցուցած ըլլալով, կը յուսացուի որ Պանքան խնդրած պայմանաժամուն մէջ վճարելու կարող կ'ըլլայ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ։—Ծանուցուեցաւ թէ Փեթերսպուրկի ազնուականութիւնն և պաշտօնական դասակարգն հայկերոյթ մը տուած են ի պատիւ Ֆրանսական դեսպան Մոնդէպլը կոմսի։ Խնճոյքը կազմուած էր 400 հոգւոց մէջ հանդանակութեամբ, որոց գլուխ կեցած էին ռուս նախարարներ։ Նպատակն էր ռուս ընկերութեան կողմէ պաշտօնապէս չնորհակալութիւն յայտնել Ֆրանսայի ներկայացուցչին՝ ռուս նաւազներուն գտած սքանչելի ընդունելութեան համար։ Բայց ռուս կառավարութիւնն այնքան ուշադիր է միջազգային դիւրազգածութեանց, որ արտասանուելիք ճառեր կանխաւ գրաքննութեան ենթարկուած և սրբագրուած էին։ Այս առթիւ կը յիշուի թէ վերջերս Պ. Կրատովսքիի կողմէ Ֆրանքֆուրտս համաձայնութեան վրայ

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (111)

ԺԻՒԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻՁԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԿԱՐՄԻՐ ԱՏԵԱՆԸ

—Քու անո՞ւնդ։

—Անուն մոռացում է։

Եւ Թուեցաւ ժաքի թէ լոյսերը կը ժժգունէին։ Տարտամ ներդաշնակութիւն մը և օդին անճառ չչունչը... երկու ձայներ օրթ կը միանային տարփոտ բառեր փոխանակելով։

Մին կ'ըսէր։

—Ժա՛ք, իմ ժա՛քս։

Եւ միւսը կը կրկնէր։

—Կը սիրե՞մ քեզի։

Ե

ԹԷ ԻՆՉ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ ԷՐ

Լպակլ որ Թորէս ի՞նչպէս յանկարծ գտնուած էր ճամբուն վրայ, ի՞նչպէս կրրցած էր կեցունել ժաքի բազուկը, այն ատեն երբ մահու զէնքը ճակտին կը կպէնէր։

Հիմակ պիտի բացատրենք։

Զինք համակող կատաղութեան չարժումին հնազանդելէ ետք, Պելէն դուքսը, մինակ մնալով, սկսած էր խորհրդածել։ Դեռ ձեռքին մէջ կը բռնէր Մանքալի նամակը, և կը ջանար գուշակել թէ ինչ կրրնար ըլլալ իր ապարանքը մտնող այդ թշուառականներուն ծրագիրը, որոց թէ՝ մեզակիցը թէ գործիքը կ'երեւար ժաք։

Արդէն ծանրացանք սա չատ հետաքրքրաշարժ իրողութեան վրայ։ Պ. տը Պելէնի իրական դայրոյթը։ Շատ չանցած պիտի պատմենք իր ամբողջ պատմութիւնը, եւ այն ատեն պիտի հասկցուի թէ ի՞նչ իրաւունք ունէր զայրանալու այդքան սաստիկ երբ չարագործներ կը խորհէին իր հարստութեան վրայ յարձակիլ։

Բայց աւազակներն ասանկ ծնած են։

Երբ իրենց դպչուի, պատրաստ են իրենց պաշտպանութեանը համար մէջ բերել այն պարկեշտ փատերը զոր այնքան անգամներ գործածած են, երբ խնդիրն ուրիշին վրայ է։

Տը Պելէն, պտըռելով այն փոքր սրահին մէջ ուսկից փռնտած էր ժաքը, խորին յուզման չեշտով մը մրմռաց։

—Իրաւ որ, քանի մը հաւատ ընծայելու չէ... երիտասարդ մը որ այնքան միամիտ երեւոյթ ունէր։ Շիտակը պարկեշտ կարծած էի զինքը։ Եւ սակայն ճիշդ է որ Շեռլիւ կոմսն, հին ընկեր մը, ճանչցեր է զայն իբր իր զաւակը եւ անոր Բաղուցեր է ունեցածը...

Կեցաւ։

—Ի՞նչ կրնար ունենալ Շեռլիւն... Հը՛մ, եթէ աւելի խորունկը մտածուի, այն ձեր ցոփակեացը չատ սուտ ունենալու չէր։ Ի՞նչ դեր կրնայ խաղացած ըլլալ սա Մանքալն այս ամենուն մէջ։ Շատ անիրաւ գտնուեցայ անմիջապէս չգուշակելով թէ այդ մարդն առաջին կարգի աւազակ մըն է։ Խարեբայ մը կարծած էի, որ ամեն միջոց ի գործ կը դնէ գողնալու եւ շահագործելու համար ուրիշին գաղտնիքները։ Ասկից ալ աւելին է։ պէտք է որ ամէն բան գիտնամ...

Այս պահուս դուռը զարնուեցաւ, յետոյ ծառայ մը ըսաւ Պելէնի։

—Պ. Պառոն տը Սիլվրէլ կը հարցունէ թէ պարոն դուքսը կրնա՞յ մարդ ընդունիլ։

—Սիլվրէ՛լ, մտածեց Պելէն։ Ան ալ ճանչնալու է Մանքալը... ո՞վ գիտէ, թերեւս կրնայ օգտակար տեղեկութիւն մը տալ ինծի։

Պահ մը եռաբ, պառոնին հետ կը զբաղուէր արեւելեան խուցին մէջ ուր արդէն լսեցինք անոնց խօսակցութիւնը անցեալին ու ապագային վրայ։

Պէտք է գիտնալ թէ գեղանպորին մէջ ժեռմանարէ—Մանքալին հանդիպելէ ետք, Պելէն լեցուցեալ տուած էր հոն ուր կ'ելլէր սանդուղն և գոցել այն կափելը որ ներմոցին հետ կը հաղորդակցէր։

Այս կերպով ամեն անգաղտնապահութենէ զերծ կը մնար, կամ գէթ ինք այնպէս կը կարծէր։

Սիլվրէլ Պելէն ապարանն երեւցած չէր այն վերջին տեսակցութենէն ի վեր ուր յիսուն հազար ֆրանքի դումար մը ըրցուցած էր դուքսէն... գումար որ, աւա՜ղ, արդէն անհետ եղած էր սուղ խաղալիկներու փոխարէն զոր սիրատարփ պառոնը զըրկած էր Թորէսի ապարանը անշուշտ հնարում խնդրելու համար այն անքաղաքավարութեան համար զոր ակամայ գործած էր քնանալով առանձնոցին մէջ այդ կնոջ սրտին իր ձեռքն ու իր անունը կ'ընծայելու։

Սիլվրէլ մտատանջ էր, և ասիկա չատ մը պատճառներով զոր կարելւոյ է գիտնալ։

Առաջինը, սա է որ Թորէսի ապարանքը մէկ քանի օրէ ի վեր անողորմաբար վակուած էր իր դէմ, և նոյն իսկ աւելի տարօրինակ և աւելի ծանր բան մը եղած էր։

Իր վերջին ընծան, ադամանդակուռ ճարմանդ մը զոր ապառիկ գնած էր Բէ փողոցին մէկ առաջնակարգ գոհարավաճառէն, իրեն հետ զրկուած էր՝ տուփն իսկ չբացուած։

Ասիկա կրնար նշանակիչ ըլլալ, և խելքը միտքը նուազ գրաւուած կամ սէրէ նրուազ տենդագրգիռ մէկը պիտի գուշակէր թէ ասիկա քայլ է բաց մերժում մըն էր անյագ դքսուհիին կողմէ։

Բայց պառոնն այսպէս չէր ըմբռնած։ Ինք քնաւ չէր տարակուսեր դքսուհիին հաւանութեանը իր ամուսնական բաղձանքներուն համար։ Մինակ, ցորչափ Մաթիսն ողջ ըլլար, այդ խոստումներն, այդ առաջարկները խաբուսիկ պիտի ըլլային։ Այս մերժում գործելու հրաւէր մըն էր լոկ։

Ինչ որ անմիջապէս փորձած էր Սիլվրէլ, իր ազատութիւնը ձեռք ձգելու անհամբեր։

Մոռցուած չէ որ ծերունի Պլազիան սրտակ մը տուած էր իրեն որ վերջապէս բոլորովին անվնաս ըմպելի մը կը պատրաստեր։

Բայց Սիլվրէլ, չտարակուսելով որ իր ձեռքին մէջ ունէր պառոնուհիին կեանքը, որոշած էր մնցունել զայն... և, կասկածներ արթնցունելու վտանգն աչք առնելով, սրտակին բովանդակ պարտականութիւնն իր կնոջ խմցունել տալու միջոցը գտաւ։

Կը գուշակուի անցած դարձածը։

Տասուր օր մը եղած էր ատիկա պառոնին։ Քսան անգամ իր ապարանքը ներկայացած էր, յուսալով ազատաւորները յուսահատ գտնել, բարի ամուսնի վշտայայտ դիմակով մը ընդունելու պատրաստ ահեղի ազէտի մը լուրը։

Ոչինչ։ Ամեն քան հանդարտ էր։ Ճարտարօրէն ուղղած քանի մը հարցումներուն պատասխանուած էր թէ տիկին տը Սիլվրէլի առողջութիւնը ադկէ լուսագոյն չէր եղած։ Պարկիչ ամուսինը չէր ուզեր ականջներուն հաւատալ, եւ, ի վերջ, պառոնուհիին յարկաբաժինն երթալու արտօնութիւն խնդրած և ստացած էր։

Սա իր սովորական փհկութեամբն ընդունած էր իր երկիրը։ Եւ փուճումուճ բաներու վրայ խօսած ատենը Սիլվրէլ կրցած էր համոզուիլ թէ անոր գեղեցկութիւնը երբեք աւելի վառ, աչուրներն աւելի փայլուն, ձայնն աւելի հանդարտ չէին եղած։

Բարկանալու բան էր։

Գլխուս էր վազած, բարտը փարձելու և խաղի տենդին մէջ մոռնալու զինք չարչրկող հոգերը...

Հոն մէկ քանի հեգնախօսութիւններու ենթարկուեցաւ, որք ընտիր ճաշակով մը չինուած էին։ Բայց իրեն կը խօսէին Պ. ժաք տը Շեռլիւ կոմսին վրայ, սիրուն երիտասարդ որ ընդունուած էր Պելէն դուքսին կողմէ, Թորէս դքսուհիին յանձնարարութեամբը, և որուն վրայ ոսկի մը գուշակել կուտային։

Ուրեմն ասիկա բացատրութի՞ւնն էր այն աչքերին որուն ենթարկուած էր ինք։

Իր մտատանջութիւններուն հետ զբաղուած էին իր յոռի բնազդները։ Չէր կրցած կինն ապանել, և այժմ կը զգար որ վնասուած էր իր սիրուհիին... և Պելէն՝ դքսուհիին մեղակից էր... օգնութեան ձեռք կը կարկաւէր հնարքի մը որ կրնար յուսահատեցուցել զինքը՝ Սիլվրէլ, հին քարեկամ մը... աւելին... մեղակից մը որ կրնար այսօր վաղը վտանգաւոր ըլլալ։

Լուսաբանելու էր այս խնդիրը, և այս նպատակով էր որ պառոնը Պելէն դուքսին ապարանքը կը ներկայանար։ միայն ցաւով հաստատած էր թէ դուքսին հետ բաւուն վիճաբանութեան մը մէջ չատ հաղուագէպ էր որ վերջին խօսքն իրենը ըլլար։ Ուստի որոշած էր այս անգամ բոլորովին ուրիշ միջոց մը գործածել։

—Է՛հ, բարեւ, սիրելի դուքս, ըսաւ Պելէնը նշմարելուն պէս, և ձեռնամած յառաջանալով դէպ անոր։

—Ուրախ եմ ձեզ տեսնելուս, ըսաւ դուքսը, չատ զուարթ կ'երեւաք... ուրեմն պատճա՞ռ մը ունիք ուրախանալու։

(Շարունակ.)

(*)։— Եռամեայ բանտարկութեան պատժոյ արժանի համարուած զեղծում մը ընդ՚ն բան մը կը համարուի արդեօք։ Ծ. Խ.

(*)։—Մեք «հասարակ պարսիկ իշավարի մը զգնացած բաներն անգամ անգիտացող» դարավերջիկ բրոնկիպլիներեն չենք՝ որպէս զի Հիւանդանոցին իրքու զոր վնասուած անարժան պաշտօնեի մը խօսքին կրնենք՝ Հիւանդանոցի վարչութեան դէմ ամբաստանագիր մը յօրինենք։ եւ խնդրոյ մը կամ հաստատութեան մը վրայ զրկեն առաջ, անոր վերաբերեալ զէթ նախնական տարերքն ու տեղային պայմանները սովրիլը մեզ կանոն ընդած ենք՝ տասն եւ եօթն տարիէ հետէ որ պատիւ ունիմ ամեն օր հայ ժողովրդեան հետ խօսելու։ Այս եղանակաւ միայն կարելի է պարբերաբար գերծ մնալ ծիծաղելի ըլլալու փորձիկ անպատեհութենէն,— անարդար ըլլալու մեծագոյն անպատեհութենէն։

...եւ յետոյ, ըսել, ինչպէս պաշտօնակից մը բաւական պլնդ ներս ունեցեր է ըսելու համար,) թէ «այս խնդրոյ մէջ «Արեւելք» առանց փաստի «մնացած ըլլալն համար աշխարհագրական «գիրքի կամ շինուածանիւթի խնդիրներ կը յուզէ», զրել այսպիսի առասպել մը՝ ինծի խնդալ չէ՞ այն ժողովրդին, որոյ մէջդիրներուն վրայ ուրիշի բարձր համարում ունենալ կը ծուին, բան անոր յիշողութեան եւ դատողութեան վրայ։ Ծ. Խ.

(*)։— Եռամեայ բանտարկութեան պատժոյ արժանի համարուած զեղծում մը ընդ՚ն բան մը կը համարուի արդեօք։ Ծ. Խ.

ի Փեթերսպուրգ ընտիր դասակարգի ներկայացուցիչներուն առջեւ արտասանուած ճառն եւս կանխաւ ենթարկուած էր կարգ մը պաշտօնեից հաւանութեան, և մինչեւ իսկ ռուս եկեղեցական իշխանութիւնք կանխաւ տեսած են այն ճառ, և «լեսա ինչ ինչ սրբագրութեանց» թոյլատրուած է։

ՍԵՐԳԻՈՒ գանձային արդի տագնապալի վիճակին մէջ, նոր եւմտական նախարար Տքթ. Վուիչ այնպիսի եւմտացոյց մը ներկայեց Սքուբչինային որով ո՛չ միայն սովորական բացը բնաջինջ կը բառնայ, այլ և ծախսուց վրայ հասութից յաւելուած մը կը նշանակէ։ Այս հաշիւ այնքան զուարճութիւն պատճառեց որ նախկին վարչապետ Պ. Կարաչանին իւր ՎէրԷլը լրագրով առաջարկեց փրբեւ ազգային վարձատրութիւն առ Տքթ. Վուիչ եւ տալ ծախքերէն աւելցնելիք այս գումարը։

—Տքթ. Տոքիչ, նախորդ վարչապետն և Ալեքսանդր Ա. թագաւորի դատաբարկն, որոյ մահը ծանուցուցեաւ, էնանֆի զաւակ էր ի Գնէլիրատ, բայց յաջողեցաւ ուսում առնուլ ի Փէշթա և Վիեննայի Համալսարանին մէջ բժշկութիւն ուսաւ։ Երբ Պելկրատ դարձաւ Տոքթորի վկայականով, բախտ ունեցաւ Միլան թագաւորի որդւոյն դատաբարակ անուանուելու։ Աշակերտին և վարժապետին մէջ սեռամ բարեկամութիւն հաստատեցաւ։ Պ. Տոքիչ այնքան ազդեցութիւն ստացաւ արքայազուն պատանւոյն վրայ, որ դատաբարկի պաշտօնէն զայն հանելու համար Պ. Ռիսդիչ խնամակալն երեք տարի յառաջ Պեռական Խորհրդոյ նախագահ կարգեց զՊ. Տոքիչ, որ հարկադրեցաւ ուրիշներուն թագուոյ պատանի թագաւորին դաստիարակութիւնն ամբողջացնելու գործն։ Այնու հանդերձ Աղեքսանդր Ա. միշտ մեծ վստահութիւն ունեցաւ իւր դաստիարակին վրայ, որոյ խորհրդովն էր որ ապրիլ 2/14ի փոփոխումն իրագործեցաւ, Պ. Ռիսդիչ հեռացաւ, և Պ. Տոքիչ եղաւ վարչապետ, չափահաս հռչակուած ուշիմ թագաւորին իշխանութեան ներքեւ։ Շատ չանցած հիւանդացաւ Պ. Տոքիչ, բայց թագաւորը չընդունեց անոր հրաժարականը, մինչեւ որ հիւանդութիւնը ծանրացաւ, և կանխահաս կերպիւ վերջ տուաւ վարժապետ-նախարարապետին պաշտօնավարութեան։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱԻԱՏՈՐՄ.—Երեսփ. Ժողովոյ մէջ, Պ. Կլատսդոն դէմ խօսեցաւ պահպանողական նախորդ վարչութեան ծովային նախարար Լորտ Ճորճ Համիլդընի առաջարկին, որով պարտ կը դնէր կառավարութեան վրայ Ս. Ինունդէն առաջ զրադիր մը բերել Ժողովոյն՝ նաւատորմի զօրացման համար։ Պ. Կլատսդոն հաստատեց թէ անգլ. նաւատորմը դեռ եւս աւելի զօրաւոր է քան Ռուսիոյ և Ֆրանսայի միացեալ նաւատորմիդն, և իբրեւ հակառաջարկ, յայտարարեց թէ «պատասխանատու նախարարներուն առաջին պարտականութիւնն է պէտք «եղած միջոցները ձեռք առնուլ Տէրու«թեան ծովային պաշտպանութեան և «երկրին շահուց ապահովութեան հա«մար, և թէ ժողովը վստահ է թէ «նախարարապետը պատեհ առիթիւ «պիտի մատուցանէ այս մասին կարե«ւոր առաջարկները։» Պ. Կլատսդոն գործը նախարարութեան վրայ վստահութեան ինդիր նկատեց, և ըստ թէ «Մեզ անկ է որոշել թէ երբ և ինչպիսի առաջարկ պիտի մատուցանենք ժողովոյդ՝ նաւատորմի նկատմամբ։» ժողովը 204ի դէմ 240 ձայնիւ, այսինքն նախարարութեան սովորական 36 քուէի մեծամասնութեամբ, իրաւունք տուաւ Պ. Կլատսդոնի։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Ատանայի առաջնորդ Գեր. Մկրտիչ եպիսկոպոս որ ժամանակէ մը ի վեր անպաշտօն կերպիւ Էնկիւրի կը գտնուէր, երեքշաբթի իրիկուն մայրաքաղաքս ժամանեց և չորեքշաբթի օրը Ղալաթիոյ խորհրդարանն երթալով ներկայացաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր։

Քաղաքական ժողովը չորեքշաբթի օրն ի նիստ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Վռեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի, ժողովը ի միոյ այլոց զրաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։

Բումելի Հիսարի թաղական խորհրդոյ դոյ անդամոց և գանձապետին մինչեւ անհամաձայնութիւն ծագած և խնդիրը Տնտեսական Խորհրդոյ յանձնուած էր ի քննութիւն։ Ժողովը ընթեռնլով Տնտեսական Խորհրդոյ մատուցած տեղեկագիրն, ըստ եղրակացութեան ընդունեց թաղական խորհրդոյ բոլոր անդամոց հրաժարականն և Տնտեսական Խորհրդոյ յանձնեց առժամեայ թաղական խորհուրդ մը կազմել և յայտարարել։

Միացեալ Ընկերութեանց տնօրէն ժողովը առաջարկած ըլլալով ըստ սովորականին այս տարի եւս պարահանդէս մը կազմակերպել ի նպաստ իւր մատակարարած վարժարաններուն, ժողովը նախապէս յանձնեց խնդիրը Ուսումնական Խորհրդոյ քննութեան։

Եւդոկիոյ առաջնորդական փոխանորդ Տ. Ցովսէփ քահանայ կրօնական ժողովոյ քննութեան և վճռոյն ենթարկեալ ամուսնական խնդրոյ մը վրայ ինքն ինքնին և առանց սպասելու կրօնական ժողովոյ վճռոյն տնօրէնութիւն մը ըրած ըլլալով, կրօնական ժողովը պաշտաճ դատեր էր անոր պաշտօնանկութիւնը։ Քաղաքական ժողովը իւր հաւանութիւնն յայտնելով սոյն կարգադրութեան, որոշեց գործադրութիւնը։

Կրօնական ժողովը Ամասիոյ վիճակին համար առաջնորդական ընտրելեաց ցանկ մը պատրաստած և ներկայացուցած էր։ Այս ցանկն ընդունուելով որոշուեցաւ հրահանգ տալ նոյն վիճակին գաւառական վարչութեան՝ ըստ օրինի առաջնորդական ընտրութիւն կատարուելու համար։

Տնտեսական Խորհուրդը չորեքշաբթի օրն ի նիստ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ և զբաղեցաւ իւր օրակարգին վրայ դնուած խնդիրներով։

Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը կը հաղորդէ թէ նոյմ. 4 թուականաւ մայրաքաղաքիս Թաղ. Խորհուրդներուն ուղղեալ շրջաբերականին համաձայն՝ պնակի և գանձանակի գանձապահ ընտրուած են Սկիւտար Ս. Կարապետէն՝ Աղեքսան էֆ. Բ. Այեքսանեան, և Գուրու-Չէշմէ՝ մէջ. Ցովակիմ էֆենտի Նահապետեան։

Տեղային Լուրեր

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ։—(Պաշտօնական Ազդագրոյ) Դեկտեմբեր 7ի երեքշաբթի օրուան ժամ 6էն մինչեւ դեկտեմբեր 8ի չորեքշաբթի օրուան ժամ 6, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերայէ պոռնկէնդ դէպքեր եւ հինգ մահեր պատահած են։ Առաջուան բռնուածներէն երկու մեռած եւ ղրկը ապաքինած են։

* * *

Դեկտեմբեր 8ի չորեքշաբթի օրուան ժամ 6էն մինչեւ դեկտ. 9ի հինգշաբաթի օրուան ժամ 6, քոլերէ դէպքեր եւ հինգ մահեր պատահած են։ Առաջուան բռնուածներէն երկու մեռած եւ ղրկը ապաքինած են։ Աւելի մանրամասնութիւնները։

Արնավուտքէյ՝ հինգ։ Վարակեալներն են՝ Նիքօղա Էլեոխիսա (չիմաղ), Անտոն Եօքկի (մակուկավար) Դէսոֆ, Յակոբ (ձիավար), Էլենի Անասթաս եւ Սօֆիրի Եէբասիմ։

Պէշիքթաշ՝ երկու։ Ահմէտ Հիւսէյին (թաղապետութեան բարապան) Դէսոֆ և Գումրը Ալի։

Օրթաքէյ՝ մէկ։ Սօֆիա Բալի, Դէսոֆ։

Գալա Սարայ՝ մէկ։ Հիւսէյին Մէհմէտ (ածխավաճառ)։

Կուզա՝ մէկ։ Մէհմէտ Ալի (հովիւ)։

Ունգարան՝ մէկ։ Նուսուֆ Հասան (բեռնակիր) Դէսոֆ։

Էսկի Զապթիէ՝ Համիտիէ Ճատտէսի՝ մէկ։ Օնիկ Կարապետեան։

Ֆիւշիւք Բազար՝ երեք։ Ռէճէպ Մէհմէտ, Ռէճէպ Շապան (կացագործ) և Իպրահիմ Մուսթաֆա (գաֆէօնի)։

Գումգաբու՝ մէկ։ Հիւսէյին Մէհմէտ (քաղնեպան)։

Գուդկունճուք՝ մէկ։ Սբիրօ Մաքրի (գինեպան)։

Սիրքէճի՝ մէկ։ Բամազան Էյուպ (բեռնակիր)։

Ս. Փրկչի հիւանդանոցին յիմարանոցի մասին մէջ՝ հինգ։ Մարիամ Ադամեան 80 տարեկան, (կնասրացի). Եղիսաբէթ Յովհաննէսեան (27 տարեկան, Արաբկիրցի), Եղիսաբէթ Սիմոնեան (50 տարեկան, Վանեցի), Մարիամ Գրիգորեան (30 տարեկան, Մարզուանցի) և Մարիամ Սերովբէեան (20 տարեկան, Կէյվէցի) Դէսոֆ։

* * *

Առաջուան բռնուածներէն մեռած են։

Օտունգաբու՝ մէկ։ Բէթրօ Իրիսու։

Էսկի Զապթիէ Օթել Իզմիր մէկ։ Յակոբ Յարութիւնեան։

Բ. Դրան շրջակայքը՝ մէկ։ Տէսբինօ Էֆթատ։

Սիմքէշխանէի շրջակայքը՝ մէկ։ Մէհմէտ Մուսթաֆա (մրգավաճառ)։

Պէշիքթաշ՝ մէկ։ Մուսթաֆա Իսմայիլ (լաղմանը)։

Զէյրէք՝ մէկ։ Իսմայիլ Մահմուտ (գործաւոր)։

Նաւային կեդրոնական հիւանդանոցին մէջ՝ մէկ։ Խալիլ Մուսթաֆա (զինուոր)։

ԱՆԳԼ. ՆՈՐ ԴԵՍՊԱՆԸ։—Լոնտոնէն հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ կ. Պոլսոյ անգլիական դեսպան անուանուեր է Սըր Ֆիլիբ Քըրրի։

Սըր Ֆիլիբ Քըրրի քառասուն տարիէ հետէ կը ծառայէ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ եւ դիւանագիտական մեծ փորձառութիւն ունի։ 1876ին մայրաքաղաքս եկած է իբր քարտուղար Լորտ Սալզբըրիի. վարած է նաև Պերլինի դեսպանախորհրդոյն անգլ. պատուիրակութեան քարտուղարի պաշտօնը։ 1889էն ի վեր՝ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան Մայրաքաղաքական խորհրդական անուանուած է։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑՔ։—Ներքին գործոց նախարարին նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է՝ մաքսային մթերանոցներ կառուցանելու համար Թուրքիոյ առեւտրական այն կարեւոր կեդրոններուն մէջ, ուր այդ կարգի չէնքեր չկան։

Ռէժիի վարչութիւնը դիմում ըրած էր Բ. Դրան որպէսզի իւր մենաշնորհի պայմանագիրին վրայ քան տարուան յաւելում մը ըլլայ։ Բ. Դուռն այդ խնդրոյն վերաբերեալ գրութիւնները դրկած է Հանրային Պարտուց վարչութեան, որպէսզի հոն եւս քննուի։ Վարչական խորհուրդն սկսած է խորհրդակցութիւններ կատարել առ այդ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ։—Դեկտ. 5էն 6, Տրապիզոնի մէջ երկու դէպք։ Ճանիկ գաւառի Բէսմէնէ գաւառակի կեդրոնին մէջ մէկ դէպք։ Դեկտ. 6էն 7, Տրապիզոնի մէջ երկու դէպք և հին ու նոր բռնուածներէն երկու մահ։

—Դեկտ. 6էն 7, Մէյանիկի հիւանդանոցին մէջ չորս դէպք և քաղաքին մէջ մէկ դէպք ու առաջուան բռնուածներէն մէկ մահ։ Դեկտ. 7էն 8, հիւանդանոցին մէջ՝ մէկ դէպք և առաջուան բռնուածներէն երկու մահ։ Քաղաքին մէջ մէկ դէպք և մէկ մահ։

—Դեկտ. 6էն 7, Քէօթահեայի մէջ մէկ մահ։

—Ամասիոյ մէջ դեկտ. 5էն 6, երեք դէպք և մէկ մահ։

ԲԱՐԱՆԹԻՆՆԵՐԸ։—Առողջապահական վարչութիւնը չորեքշաբթի օրն հեռաւեալ շրջաբերական-հեռագրերն ուղղեց քարանթինայի կայաններուն։

«Դանուբի և Սեւ ծովու ռումանական նաւահանգիստներէն, ինչպէս նաև Պուլկարիոյ ու Արեւ. Ռումելիի նաւահանգիստներէն եկող նաւերուն համար հաստատուած 24 ժամու հսկողութիւնը չնչուած է։

«—Պարթընէն (Սեւ ծով) եկող նաւերուն համար հաստատուած տասնօրեայ քարանթինան դեկտ. 7/19էն սկսեալ վերածուած է բժշկական այցելութեան։

«—Եէմէնի ծովեզրէն (ընդ մէջ Լիթի և Լօհէյ) եկող նաւերուն համար հաստատուած հնգօրեայ քարանթինան չնչուած է։»

ԱՑԸՐՆԻ կուսակալ Հասան Ֆէհմի փաշա, որ անցեալ ուրբաթ քնական պատոյի մը համար Սօմա և անկից Վուրլա գացած էր, չորեքշաբթի իրիկուն Իզմիր վերադարձեր է։

ԿԱՐՆՈՑ ամրութեանց համար ամէն տարի կարնոյ նահանգէն 900, Վանայ նահանգէն՝ 600, և Տրապիզոնի, Քարբերդի ու Տիարպէքիրի նահանգներէն 300ական, ընդամենը 2700 գործաւորք կը պահանջուին և այն տեղերն որք գործաւոր չեն տար, իւրաքանչիւր անհատի համար 300 ական դրուշ կը վճարեն։ Արդ, Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, այս գրութիւնը փոխուելով, իւրաքանչիւր նահանգէ առնուելիք այդ գումարները՝ նոյն նահանգին ընդհանուր տարց համեմատութեամբ հարիւրին քանի փարա որ հաշուի՝ նոյն քանակութեամբ պիտի գանձուին տուրքերուն հետ։ Ամենէն առաջ ամրութեանց բաժինը պիտի զրկուի զօրարանակին։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը սոյն որոշումն հաղորդած է նոյն նահանգաց։

Պ. ԵՕՐԿԻ ԶԱՖԻՐՕԲԻՕ, որ ի Մարսիլիա մեռած էր, իւր կենդանութեանը՝ հելլէնական դպրատան բաժնետոմսերէն 74 հատ նուիրած է, որոց տակաւն ամէն տարի պիտի բաշխուի Կ. Պոլսոյ Յունաց Հիւանդանոցին, Բիւրայի յոյն տիկնանց բարեգործական ընկերութեան եւ մէկ քանի վարժարաններու։

ՍԸՐ ԷՏԿ. ՎԷՆՍԸՆԴ՝ Օսմ. Պանքայի ընդհ. տնօրէնը, եւ Պ. Գիրժէ՝ Հանրային Պարտուց վարչութեան նախագահը՝ երէկ Եւրոպա ուղեւորեցան։

Պ. ՆԻԿՕԼԱ ԶԱՐԻՖԻ՝ Մոնթէ Քարլո ուղեւորելէ առաջ 460 օսմ. ոսկի նուիրած է մայրաքաղաքիս յոյն վարժարանաց և բարեգործական հաստատութեանց։

ԱՊԼՏԻՆ փաշայի որդին՝ Հասիպ պէյ՝ փեսան՝ Տէրվիշ փաշա, եւ Վէյսել փաշա Էկիւրիբէն մայրաքաղաքս հասան։

ԵԱՖԱ-Երուսաղէմի երկաթուղոյ ընկերութեան բաժնետէրց ընդհ. ժողովը յունուարի սկիզբը ի նիստ պիտի գումարի ի Բարիզ, ընկերութեան վիճակին տեղեկանալու եւ հարկ եղած տնօրինութիւններն ընելու համար։

ՄԱԼԱԹԻԱՑԻՆ նոյեմբեր 18ին Բարբերդ ուղեւորող Կ. Պոլսոյ Թղթատարը Մալաթիայէն չորս ժամ հեռուն գտնուած Մէմքեան Տէրէսի անուն տեղը ժամանելուն գիշերուան մթութենէն սուրհանդակին կառքը զարնուեր է առջեւէն գացող եւ Թղթատարական պայուսակները տանող կառքին։ Այս բախումէն ձիերը խրտչեր են եւ կառապանը չկրնալով սանձել, կառքը գլորեր և ճամբուն եղերքը գտնուած երկու կանգուն խորութեամբ ձորի մը մէջ ինկեր է։ Սուրհանդակին թեւը կոտրեր եւ գլուխը մէկ քանի տեղէն վիրաւորուեր է։ Մալաթիայէն խմայուելով անմիջապէս պաշտօնեայներ զրկուեր են, որք Թղթատարը Մալաթիա վերադարձուցեր են միւս շաբթուան սուրհանդակին հետ զրկուելու համար։ Պայուսակներուն մէջ գտնուած առանդներն և այլն անվտանգ ազատուեր են։

ՎԵՌԵՆԻԲԻՒՆ ԴԱՏԸ.—Անցեալները ծանուցուցեաւ թէ Աթէնքի վերաքննիչ ատեանը հաստատած էր այն վճիռը որուն համեմատ Պ. Վեռենիքի պիտի բաժնուէր իր ամենասիրեցեալ կնոջմէն որուն մէկ միլիոն ֆրանքին վրայ, կ'ըսեն, քնաւ աչք չունի եղեր (?) անչահախնդիր երիտասարդը։ Միայն սա իրաւ է որ Պ. Վեռենիքի, սիրոը քէնովն և ոխակալութեամբ լեցուն, հիմակ ալ ինք եղեր դատ բացեր է իր մանկամարդ կնոջը խնամակալ Պ. Սեվաստոբուլոյի դէմ, որ իբր թէ կեղծ պաշտօնաթուղթեր ձեռք ձգեր է և անոնց միջոցով հեղլէն հպատակութիւն ձեռք բերեր է։ Աթէնքի լրագիրները կը հաղորդեն թէ կ. Պոլսոյ հելլենական հիւպատոսարանը կոչնագիր մը պիտի զրկէ որպէս զի Պ. Սեվաստոբուլօ Աթէնքի ատեանն առջեւ դատուի։

Բայց որո՞ւն միտքէն կրնար անցնիլ որ Պ. Վեռենիքիի խնդիրն այնքան կարեւորութիւն պիտի ստանար որ Աթէնքի Երեսփ. Ժողովին մէջ առարկայ պիտի ըլլար հարցապնդման և կառավարութիւնն ալ պիտի խոստանար խորհրդարանին ներկայացնել պաշտօնաթղթերը։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդն սկսած է վերաքննել այն վճիռը զոր Սեբաստիոյ նահանգին Իտաբէի ժողովը առած էր նահանգին արկղակալ Անդրանիկ էֆէնտիի նկատմամբ։

ՊԱՑԱԶԻՏԻ նորընտիր կառավարիչ Էսմէր Շէվզը փաշա և Բաղէշի Կենճ գաւառին նորընտիր կառավարիչ Իպրահիմ Քեամիլ փաշա Կարին ժամաներ և անտի ճամբայ ելեր են իրենց պաշտօնատեղիներն երթալու համար։

ԵԴԵՍԻՈՅ պարսկական առժամեայ հիւպատոս կարգուած է տեղւոյն վաճառականներէն օսմանեան հպատակ Բարմաքսզդաէ Հաճի Պէքիր էֆէնտի։

ԻԶՄԻՐԻ չոգենաւային Համիտիէ ընկերութեան անցեալ սեպտեմբեր ամսոյ հասոյթն եղած է 139,094 դրուշ և ծախքը՝ 107,500 դրշ. Հոկտեմբեր ամսուն՝ 120,062 դրուշ հասոյթ և 119,144 ծախք։ Նոյեմբեր ամսուն 125,013 դրշ հասոյթ և 98 367 դրուշ ծախք։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.—Թատրոններու նախորդ քննիչ Հիլմի էֆէնտի ընդարձակ ծրագրեր մատուցած է ձեռնհաս իշխանութեան սրոնցմով տարեկան հինգ-վեց միլիոն դրուշի հասոյթի աղբիւրներ ցոյց կուտայ եւմտական պանձուն։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՔ.—Քարբերդի կուսակալութիւնը դեկտեմբեր 8 Թուականաւ հեռագրած է թէ երեք օրէ ի վեր Պէշէնիի մէջ երկրաշարժի թեթեւ ցնցմունք զգացուին։ Դեկտ. 7ի գիշերն ալ կատաղի մաքէնի մէջ։ Նոյն Թուականներուն Աւասխ, Իշիլի և Մերսինի մէջ երկրաշարժի ցնցմունք զգացուած են։

ՏՈՔԹ. ՄԻԼԻՆՃԷՆ, որ կայս. հրամանով Կրէտէ զրկուած էր Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշայի աչքի տկարութիւնը զարմանելու համար, տեղեկագրած է թէ Ն. Վեսմիթեան մէկ աչքը գործողութեան պէտք ունի, որ անմիջապէս չի կրնար կատարուիլ։ Առ այժմ դեղեր տուած և յատկապէս ակնոց մը յանձնարարած է իրեն։

ՇՈՒԵՄԱԿՈՑԿՆԵՐԸ.—Մաքսային վերատեսչութիւնը խնդրած է ձեռնհաս իշխանութենէն որ շոգենաւային զանազան գործակալութեանց շոգենաւակներն օրանք իրենց ընկերութեանց մեծ շոգենաւերուն ու ցամաքի միջեւ կը քանին, այսուհետեւ մաքսային խուզարկութեան ենթարկուին։ Բ. Դուռը քննութեան առած է այս առաջարկը։

ԱՐԿԱՆ.—Առջի գիշերն Անաթոլը Թէնների մօտ նաւակ մը ժայռերուն բախելով շրջեցաւ։ Մէջի երեք ուղեւորներն ու նաւավարն ծոմը ինկան։ Առաջինները Մէհմէտ անուն մատաղահա մը խղդուեցաւ։ Իսկ միւսներն ազատուեցան։

ԱԻԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Ճիպքանը Աշիբէթն Իսկաք անուն աւազակն եւ իւր ընկերները Շէքօ, Հիւսէյին եւ Հասօ ձերբակալուելով ընդ հսկողութեամբ Մուշ զրկուեր եւ հոն քանտարկուեր են։

ԲԵՐԱՅ Պատժական ատեանը մէկ տարուան քանտարկութեան եւ երեք տարի ոստիկանական հսկողութեան տակ մնալու դատապարտեց Եէտի Պէյա Եօրկի անուն վաղեմի չարագործ մը, որ կնոջ մը գրպանէն քսակը գողցած էր։

—Ատեանը երեքական ոսկւոյ դրամական տուգանաց դատապարտեց ի Բերա Բալեօնճը Գուլքէ Թաղը բնակող Բանեսթ Սթալրիտիս, Բէյթօֆ եւ Տէքսօս անուն անձերն, որք առանց վկայական ունենալու բժշկութիւն կ'ընէին։

ԱՅՆԹԱՊԷՆ երեք ժամ հեռուն գտնուած գիւղի մը մէջ տան մը տանիքը փլլելով ութ անձեր և մէկ քանի ողաքներ փլատակաց տակ մնացեր են։ Ասոնցմէ մին՝ Մուսթաֆա մեռեր է։ իսկ միւսներն ողջ հանուեր են փլատակաց տակէն։

ՊՈԼՍՈՅ ներքին ապրանաց մաքսատան առատաղը պիտի նորոգուի, որուն համար 17,000 դրուշէ աւելի ծախք մը հաշուած է։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱ

ՕՍՄ. կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ և Պոլսոյ գլխաւոր կեդրոնները գոց պիտի մնան յառաջիկայ երկուշաբթի, 13/25 դեկտեմբեր։

ԱԶԳ ԹՐԱՄՈՒԷՑԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Թրամուէյից ընկերութեան բաժնետէրերուն կը ծանուցուի թէ վարչական խորհրդոյ որոշումովը 1893 տարեշրջանին 5 օսմ. ոսկիանոց 400 ինչկի բաժնեթուղթերուն վիճակահանութիւնը հրապարակով տեղի պիտի ունենայ դեկտեմբեր 11/23 շաբաթ օրը, կէս օրէն 2 ժամ ետքը, ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, Բէրշէմպէ Բազար, Զընաք փողոց։

Կ. Պոլիս 4/16 դեկտ. 93

3—3

ՕԹԷԼ ՏԸ ԲԵՐԱ

(Hôtel de Péra)

Բերա, Հրէյդիէլ Նորթաբրանէ դէմ, Ռիս— 233

Դիւղերէն Բերա մնացող անձինք սովորաբար դժուարութիւն կը քաշեն գիշերն անցնելու տեղ մը գտնելու համար։ Մեծ օթէյներ շատ սուղ են, պզտիկներն ալ շատ անկարմար։ Լիւքսէմպուրկի վարձակալ Պ. Տիմիթրօ Զանկօբուլօ վարձած է Թօքաթլեան չէնքին դիմաց գտնուած օթէլը, զոր ամբողջովին կահաւորած ու յարդարած է ի նորոյ։ Կատարեալ պէս մաքուր անկողիններ, առատ ջուր և լաւ սպասարկութիւն։ գիներու չափաւորութիւնը նոր առաւելութիւն մը կ'աւելցուցնէ սասնց վրայ։ Ճաշ չի տրուիր այդ օթէլին մէջ, որ միմիայն յատկացուած է Բերայի գիշերային հիւրերուն՝ պառկելու համար։ Շատակ ճամբուն վրայ այսպիսի օթէլ մը, հանգստաւէտութեան ամեն պայմաններով, մասնաւորապէս յանձնարարելի է։

309 9—10

ՅԵՌԱԳԻՐ

ՀՌՈՄ, 20 Դեկտ.—Երեսփ. Ժողովը չընդունեց իւր ատենապետ Պ. Ծանարտելլիի հրաժարականը։

—Պ. Քրիսպի իւր յայտարարութեամբ ըսաւ Խորհրդարանին թէ երկիրը ծանր վիճակի մէջ կը գտնուի, որոց նմանն երբեք տեսած չէր, և կը կարօտի առանց կուսակցական խտրութեան Խորհրդարանի գործակցութեան և հանրային վստահութեան, Տէրութեան վարկը բարձրացնելու, ելեւմուտքը վերակազմելու, օրինաց ոյժն աւելցնելու և նորէն մաքուր խիղճ մը տալու համար երկրին։ Զգացուց թէ նոր տուրք դնել պէտք պիտի ըլլայ։ Ամենամեծ խնայութիւնը պիտի մուծուին կառավարութեան մէջ։ Զերմ ծափահարութիւնք կեդրոնէն և ձախակողմէն։ Պ. Քրիսպի ըսաւ թէ արտաքին քաղաքականութեան վրայ իւր գաղափարք ծանօթ են։—Ամեն ժողովրդոց հետ բարեկամութիւն և դաշնագրոց գրծագրում։ Ժողովը շնորհակալութիւն յայտնեց Պանքաներու քննիչ յանձնաժողովին, և որոշեց տպագրել անոր վերաբերեալ պաշտօնագրերը։

—Եւմտական և առեւտրական նախարարք և պանքաստոմ հանող դրամատանց տնօրէնք որոշեցին «Իտալիոյ Պանքային» կանոնագրոյն մէջ մուծանելի փոփոխումներու։

ՓԱՐԻԶ.—Յունուարի դէպի վերջն, հնտախտի դէմ միջոցներ խորհելու համար միջազգային դեսպանաժողով մը պիտի գումարի Փարիզի մէջ։

—Խորհրդարանն իւր նիստերը դադրեցուց մինչեւ 9 յունուար։

—Սակարանի տնօրէն խորհուրդն որոշեց զի հասարակութիւնը չմնայ Սակարանի վերայարկը։

—Ժողովը վիճաբանեցաւ Ֆրանսայի և Աւստրիոյ առեւտրական դաշնագրոյն վրայ։ Նախարարական յոյս յայտնեց թէ Ֆրանսա Աւստրիայէն պիտի ընդունի նոյն գիւրութիւնները զորս այն Տէրութիւն կը շնորհէ Իտալիան գինիներուն մուծման համար։ Եթէ այս մասին չյաջողի, Ֆրանսայ իւրմէն պիտի հարկադրի տարբեր միջոցներ ձեռք առնուլ Աւստրիոյ դէմ. Ժողովը օրակարգ մը քուէարկեց, որով յոյս կը յայտնէ թէ նախարարութեան ազդուութեան շնորհիւ Ֆրանսական գինիները պիտի կրնան մտնել Աւստրիա։

ԱԹԷՆՔ.—Պ. Թրիքուբիսի ներկայած գանձային առժամանակեայ կարգադրութիւնը Խորհրդարանէն քուէարկեցաւ։

ՓԷՇԹԱ.—Երեսփ. ժողովոյ յանձնախումբը միաձայն ընդունեց քաղաքային ամուսնութեան վերաբերեալ օրինագիծը։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՎԻԵՆՆԱ, 21 Դեկտ.—Կայսրը թէեւ հարբուխ մ'ունեցած ըլլալով, գեղարուեստից ցուցահանդէսն երթալու խորհուրդէն ետ կեցաւ։ Բայց երէկ և այսօր մարդ ընդունեց։

ՍՈՖԻԱ.—Սոֆիա-Բերլինքի երկաթեայ գծին բացումը տեղի ունեցաւ, ներկայութեամբ իշխանին և կառավարական իշխանութեանց։ Իշխանը գոհունակութիւն յայտնեց որ Բերլինքի տծիսանդերը մայրաքաղաքին հետ հաղորդակցութեան մէջ կը դրուին։

ՎԻԵՆՆ.—Ֆրանց Ֆէրտինանտ արհեստաւորաց աշխարհի շուրջ ըրած ճամբորդութեան վրայ շատ գոհացուցիչ տեղեկագիր մը մատուցած ըլլալով, Կայսրն, այս օրինակելի ուղեւորութեան առթիւ նաւատորմին և մասնակցող նաւաստիներ վարձատրելու համար, յատուկ ջաղրամ մը կոխել տուաւ, և Էլիզաբէթ մարտանաւուն հրամատարին և նաւաստիներուն պատուանշաններ տուաւ, զորս արհիւրաւորն ինք անձամբ տարաւ բաշխեց և այս առթիւ խնջոյք տուաւ նաւաստիներուն։

Վակտրան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 10 Դեկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՓԱՆԱԳՐՈՒՄ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	110 1/4
3 » Փարիզի »	22 80
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՓՈՆՏՈՍԻՏ	
Երէկ երեկոյ զոց. (Միաց. Դ. Ակրի)	24 35
Բերայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ »	24 38
Կէս օրին »	24 37 1/2
Թանվիլաեր Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	— —
» » Ժամ Տին	— —
ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹԳԻՐՔ	
Թոխատ. Սիւն » Ակրի	57 25
» » »	35 50
» » Գ. »	27
ԲԱԺՆԵՏՈՄՆԵՐ	
Օսմանեան Ժէնէրալ Անգլ. Լր.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ » »	7 20
Պանք տը Ֆրանս » »	3 05
Օսմ. Շանժ է վալէօր » »	4 10
Ռէմի Օսմ. Ոսկի	17 38
Թրամուէյ » »	575
Օսմ. Պատնվագր. Ընկ » »	310
Բումէլիի երկաթուղի Ֆր.	92 62
Բաժնեթուղթ Լաւրիսմի	39
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՒ	
Օսմանեան ոսկի գրշ.	100
20 ֆրանքնոց »	87 19
Անգլիական ոսկի »	110 09
Մարք (Գերմանական ոսկի) »	107 17
Ռմբէրիալ »	90 07
Քրիմլիզ »	51 15
Բուլպլ Ղոկաղոտ »	8 72
Մէճ. արծաթ (տարբ.) »	197 38
Մանը արծաթ »	103
Մէճիտիէ »	97
Թասֆիյէ »	— —
Տոկոս Ղալաթիոյ Սալարանի »	6

ՏԻՐՈՈՅԱԿԱՆ ՊՈՐԵԱ

ՓԱՐԻԶ, 21 Դեկտեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	98 50
» » 4 1/2 %	105 22
Օսմանեան ոսկեայ, Ակրի Դ.	22 77
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	504 06
Ռիոսրիթէ Թիւրք (1890)	459 37
Օսմանեան երկաթուղի	93
» Ռէմիի բաժնեթուղթ	408 75
Պանք Օթօման	603 43
Քրէտի Լիոնէ	765
Իտալական Ռանթ 5 %	81 65
Եգիպտական միացեալ	509 37
Զէք Լոնտրայի վրայ	25 193
Օսմանիյէ Օսմանեան ոսկեայ)	428 75

ԼՈՆԴՈՆ, 21 Դեկտեմբեր

Անգլ. ոսկեայ	98 18
Օսմ. Ակրի Դ.	22 62
» » Գ.	57 25
» » Բ.	35 50
» » Դ.	24 25
Օսմ. փոխառութիւն 1871	100 25
Փոխառութիւն 1877 (Տէշդանս Լոն)	98 25
Պանք Օթօման	14
Այտընի երկաթուղի	12 50
Խասապայի երկաթուղի	14 50
Եգիպտական միացեալ (ինիֆիլիէ)	101
» առանձ. (բրիվիլիժիլ 1890)	— —
Տօմանիսալ (փոխառ. Ռոշիլտ)	103 50
Հելլենական 5 %	30 50
Փոխանակու

րութիւնները պահելէն զատ պահած են նաեւ իրենց յատուկ մի քանի արհեստներ· յախճապակիէ և ուրիշ տեսակ նիւթերէ շինուածագործութեանց մէջ մեծ ճարտարութիւն ունի այս ժողովուրդ և այնպիսի նուրբ և փափուկ ճաշակ մը որ բոլոր իր ձեռագործներուն մէջ կերեւի· իրենց ցուցադրութեանց մէջ այնպիսի գեղեցիկ ամաններ և արհեստական ձեռագործութիւնք կային, ինչպէս նաեւ մետաքսէ գորգեր և ասեղնագործութիւնք, որոնց վրայ նկարուած և քանուած պատկերներուն համար շատեր զարմացած մնացած են· փափուկ և ներդաշնակ գոյներ, երկնքի, ջուրի, ծառի և ծաղկանց այնպիսի բնական երեւոյթ մը տուած են որ եւրոպացին չէ կարող գերազանցել զայնս· արդարէ արձանագործութիւնն ալ շատ յառաջացեալ է, ինչպէս նաեւ փայտէ ձեռագործութիւնք և փղոսկրի ու այլ տեսակ նիւթերու վրայ փորագրութիւնք· որ և է տեսակ արհեստաշինութեան մէջ մեծ վարպետութիւն ունին· կենդանեաց, մանաւորապէս ագռաւի և ուրիշ թռչնոց, ձուկերու և կապիկներու բնական նմանութիւն մը տալ գիտեն· իրենց գեղարուեստական ցուցադրութիւնը շատ մեծ չէ, բայց ուրիշ բաժիններէն բոլորովին կը տարբերի տարօրինակ գեղեցկութեամբ մը· ո՛չ միայն իւղաներկեր են ասոնք, այլ ամեն տեսակ գեղեցիկ գործեր, ջրաներկ պատկերներ, մետաքսի, փայտի և կերպասի վրայ շինուած· մետաղեայ գործեր ամենագեղեցիկ զարդարանքներով, փայտի վրայ փորագրուած պատկերներ, ամեն տեսակ ասեղնագործութիւնք և յղկեալ (էմալ) գործեր, կիտուածեայ և յախճապակեայ շինուածք և այլն։

Իւղաներկէն աւելի յառաջացեալ են այս տեսակ գեղարուեստք ճաբոնցի ժողովրդեան քով· ճաբոնական գեղարուեստը գօրաւոր կերպով Չինաստանի գեղարուեստէն ընդօրինակուած է և քիչ մ'ալ Հնդկական և Պարսկական գեղարուեստից ազդեցութիւնը կրած է· սակայն ինչպէս ամեն ժողովրդոց նոյնպէս ալ ճաբոնի մէջ գեղարուեստը ծագում առած է «սէր առ գեղեցկութիւն»էն· Պուտտայական կրօնքը ճաբոնական արուեստին զարգացման և յառաջդիմութեան մեծագոյն օգնած է, իրենց գործերու մէջ երբեմն այնպիսի տարօրինակ դէմքեր կան նկարուած որոնց ի տես օտարական մը չատ դիւրութեամբ կրնայ հասկնալ թէ ատոնք կրօնական պատկերներ ըլլալու են· խոշոր և ահռելի վիշապներ որը զօրութեան և այժի խորհրդանշաններ են· մեռաքաղաքիս կապերտ մը կայ, հարիւրաւոր դէմքերով, որ չորս տարուան մէջ աւարտած է· Սիւդիգի շինած տաներկու արոյրէ ագռաւները նշանաւոր գործեր են· «Ճճիներու հետ խաղացող կապիկները» նշանաւոր մեծաղեայ գործ մ'է· «ծեր կապիկ մը ագռաւի մը փետուրներուն հետ» կեռասափայտէ փորագրուած գեղեցիկ գործ մը և իմաստ «ագռաւէ մը փախչող կապիկը» նշանաւոր նկար մ'է· ինչպէս ըսինք, կապիկի և ագռաւի պատկերաշինութեան մէջ մասնագիտութիւն մը ունին ճաբոնցիք· նոյնպէս մետաքսէ շինուած ծաղկանց պատկերներ· Հայաթա Թագէմօթօ հարիւր կոր հասատատ գործերով յախճապակեայ գործերը նշանաւոր են· Սիւդիգի երկու աման և մէկ խնկամանը, որք մասնաւորապէս ցուցահանդէսի համար շինուած են ճաբոնի կայսրուհոյն հովանաւորութեամբ, Հիագիւնոնի, Եիզօգիսի, Գէնինքնի, Սէիմէի, Գուամբօի, Գօզ Շոզէգի, Շիւգիւոթի, Թատամատի և Թօզանի նկարներով և ուրիշ տեսակ գեղարուեստական գործերով մէկ լի է ճաբոնական բաժինը· ատոնց մէջ կան ծիրգ և ժիրգ դարերու գործեր· ճաբոնցիք ալ ուրիշ մի քանի հին ժողովրդոց պէս իրենց նախահայրերէն մնացած արուեստին մէկ մասը կորնչուցած են և չեն կրնար հին վարպետներու գործերը շինել· նոր ճաբոնցի մէկ քանի արուեստագէտներ անձնուիրաբար կաշխատին այժմ հին կորսուած արհեստին գաղտնիքը երեւան հանելու համար և յաջողած ալ են· բայց և այնպէս ճաբոնի նոր սերունդը սկսած է արեւմտեան՝ այսինքն եւրոպական գեղարուեստին հետեւիլ։

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐԻԱՆ

ԱՄՈՒՍՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԴԱՒԱՌՍ

ՍԵԲԱՍՏԻԱ, 27 Նոյմ.

Սեբաստացիները շատ կանուխ կը նշանեն իրենց զաւակները· նշանախօսութեան և ամուսնութեան արարողութիւնը ծնողաց կամքին թողուած է բոլորովին· Մանչու մը կամ աղջկան մը ներելի չէ խօսիլ իրենց ծնողաց որոշումներուն դէմ· Մնողքները բացարձակապէս կը տնօրինեն ինչ որ իրենց կամքը կուգէ, առանց խորհելու թէ իրենց շահերուն համապատասխանող ընտրութիւններու հետեւանքները—երբեմն խիստ դառն—իրենց խեղճ զաւակները կրելու դատապարտած են։

Այս յոռի սովորութիւնը տեսէք ի՞նչ արդիւնքներ կրնայ ունենալ։

Արհեստաւոր մը իր մանչ զաւակը քիչ շատ ծանօթ և հարուստ տեղւոյ ընտանեաց մը աղջկանը հետ կը նշանէ կանուխէն· տարիները կը հոլովին, «հարսնտեսի, «փեսատեսի պէս հանդիսաներ իրարու կը յաջորդեն, «Ատուած աւարտը հասցնէ, խաչբերը ընէի մաղթանքներուն հետ ողիի և գինիի գաւաթներ կը դատուին։

Քաղաքին մէջ լուր մը կելլէ թէ հարսնցու աղջիկը մտային խանգարում ունի ասոր անոր բերանը գոցել։ Համար մանչուն ծնողացը կողմէ աւարտութիւն մը ընել հարկ էր· խնամիները իրար կ'անցնին, վերջնապէս հարսնցու աղջիկանը հիւանդ ըլլալն ու չըլլալն ստուգելու համար կորոչեն որ մանչուն մայրը աղջկանը տունը հիւր մնայ։ Այս որոշման համաձայն՝ մանչուն մայրը 15 օր ամբողջ հարսնցուին տունը հիւր կը մնայ եւ կը վերադառնայ հաղար ու մէկ երդումներով իր ամուսինն ու զաւակը համոզելով թէ աղջիկը բան չունի, հակառակ ճշմարտութեան ծանկելով հարսնցուին վիճակն, իր հարսնցուէն վազ չանցնելու մասը։

Վերջապէս հարսնիքը ընել կ'որոշուի· թէ՛ հարսնիքի միջոցին եւ թէ հարսնիքէն վերջ տեղի ունեցած իրողութիւնները հարսին (լաւ եւս է ըսել հարսնցուին) իրօք հիւանդ ըլլալը հաստատած ըլլալով, պարակի խորհուրդը կատարուելէն գրեթէ ամիս մը յետոյ աղջիկը հօրը տունը կը ղրկուի։

Կը լսենք թէ Ս· Առաջնորդ հայրը արգիլած է մանչուն՝ խելօք աղջկան մը հետ կրկին ամուսնանալը։ Ահա դէպք մը որ կրնայ նիթ մատակարարել մեր հրապարակագիրներուն։

ԳԻՒՂԱԿԱՆ ՏՈՒՆ

Շվայկէր-Լէրխէնֆէլտ իւր մատենին մէջ նման հայ գիւղ մը կը յիշէ, թէեւ դժբախտաբար շատ հարեւանցի կերպով որուն եւ նկարը կը դնէ։ Նկարին մէջ հոգի բոլորաձեւ կոյտ մը կը տեսնենք ճակատի կողմը ծակով մը՝ որ ինչպէս գերանները յայտնի կը ցուցնեն՝ գիւղը մտնելու դուռն է։ Հետեւեալ կերպով կը տարագրէ։

«Գիւղայիք շատ ողորմելի վիճակի մէջ են։ Բնակարանք Սորաբնակի խեղճ սորեր են գետնի տակ, ոչ թէ բնակավայր՝ այլ ախոռ։ Լոյս ու օդ հոս անծանօթ տարր են· ամէնքն անասնոց ներսի արտաշնչութիւնը կը ծծեն։ Փոքրիկ ճագուկներն՝ խոնկորք ու գառնուկք տեսակ մ'ընտանեաց անդամ ըլլալու իրաւունք ունին, որովհետեւ այս ստորերկայ մակաղատեղւոյ ամեն մէկ անկիւնը կը հրամայեն, կը հոատեն և երբեմն նոյն իսկ օտարականը՝ որ մոլորելով այսպիսի խոռոչ մը մտած է։ Հիւրերն առ հասարակ տան մէկ զատ բաժինը կ'ընդունուին՝ որ քրդական գորգով միւս մասէն բաժնուած կ'ըլլայ։ Կահկարասիք չկայ՝ ի բաց առեալ ցած, հարթ բազմոցը (ֆնոբէր)։ Պատի վրայ ամէն տեսակ բան կը գտնուի՝ անօթք, հագուստք, հրացանք և այլն։»

Վերը յիշուած հայազգի ուղեւորին՝ Լ· Սարգսեանի քով այսպիսի տանց ներքնոյն պայծառ ու մանրամասն ստորագրութիւնը կը գտնենք, զոր յառաջ կը բերեմ։

Հայաբնակ Ղրմզլու (Թաթարերէն (կըրմզը=կարմիր՝ ածականէ) գիւղն տուն մը կը նկարագրէ։ «Մենք իջանք մի ունեւոր գիւղացու տան առաջ։ Այդ տունը մի քառակուսի ցածր շինութիւն էր, անտաշ քարերի եւ կաւի մի կուռակումն լուսամուտներից բոլորովին զուրկ, հողածածկ կաւոյով։ Տան տէրը ներս տարաւ մի նեղ ու մութ «չվաք», բաց արեց մի դուռ չվաքի մէջ և մենք մտանք մի խաւար տեղ, հոտը եւ անասունների ֆունչոյը իմացրեց որ գոմումն եմ։ Գոմի մի անկիւնը աղտոտուսաբուած էր։ Դիմեցինք այնտեղ. գահիւրերի համար շինած բաժանմունքը՝ «օդան» էր։ Այդ քառակուսի տարածութիւնը շրջապատող երկու պատերը՝ օդայի մուտքի դէմուդէմը և ձախ կողմինը՝ գոմի ընդհանուր պատերշարունակութիւնն էին, բայց այդ մասում սրբատաշ քարերից շինած։ Իսկ միւս երկու պատերը, որոնք բաժանում էին օդան գոմից, ցածր էին և գերաններից ու սիւներից շինած։ դրան նման մի անցք տանում էր օդան։ Մուտքի դէմուդէմ գտնուող պատում քարերից շինած էր բուխարին։ Սրբատաշ քարերի վրայ մի քանի կապտա քանդակներ էին երևում։ Օդայի մուտքից մինչեւ բուխարին տանում էր մի նեղ անցք, որի երկու կողմից, օդայի բոլոր երկարութեամբ, գետնից մի փոքր բարձր՝ քարից ու կաւից շինուած էին երկու դախտաձեւ «սաքու», կոպտա բրդեայ «թէչաներով» ծածկած։ Առաստաղը գերաններից ու տախտակներից էր, մէջտեղում երեք փոքրիկ ծակ կային, որտեղից լոյս ու թարմ օդ էր մտնում գոմը, բայց այդ փոքրիկ ծակերն էլ ձմրանը ծածկում են։ Մի փոքրիկ նաբի թիթեղեայ լամպ, առանց ապակու, միալով աղօտ լուսաւորում էր մութ օդան։»

Հէնրիկ իւր մէկ գործոյն մէջ յաջողութեամբ կ'աշխատի հանդոյն լեզուաբնին ու առասպելաբանոյ գիտոց, արիական ժողովրդոց նախատունը կերտել։ Աթարվէդայի մէջ երգեալ հնդկական տնէն զատ՝ յԱխա բնակող հնդեւրոպական հայ, պարսիկ, ասսէթ ժողովրդոց բնակարանաց մէջէն միայն Գերգամոնց գիւղական տունը կ'ուրուագրէ, որուն ամենակարեւոր մասունքներն իրեն ստորագրած էր Նեսոէն՝ Գալենոսի նկարագրութեան վրայ յենլով, սակայն համարձակած չէ յատակագիծ մը տալ՝ քիչ մը թերի նկարագրութեան վրայ միայն յենելու։ Ըստ որում խնդիրն յուզուած է՝ ուստի յառաջ քան լուծելու ձեռնարկելն՝ ըստ կարի ամբողջական նիթ հաւաքելը մեծ նշանակութիւն ունի անտարակոյս։ Արդ կարեմ թէ այս ուսումնասիրութիւնս՝ թէպէտեւ բաղձածուածին չափ ամբողջական չըլլայ, սոյն խնդրով զբաղողներուն օգտակար պիտի ըլլայ։ Իմ միտքս էր Պարսից ու Ասսէթաց չէնքերուն վրայ ընդարձակ խօսիլ, բայց ժամանակս չթոյլատրեց այս նիւթին վերաբերեալ մատենագրութեան—եթէ կայ—ծանօթանալ։ Շվայկէր Լէրխէնֆէլտի մատենին՝ վերն ի վկայութիւն կոչուած կարճառօտ կտորէն կ'իմանանք որ Ասսէթաց տունը շատ կէտերու մէջ հայկականին համեմատական է. այսպէս՝ հարթ տանիք, բակ, տանց վրայէ վրայ դիրքը, իրարու կցեալ օրմք, զորս պարսկական տունը չունի։

Ի համեմատութիւն այստեղ յառաջ կը բերեմ պարսկական տան յատակագիծն բրտ Պոլակի՝ որ քաղաքի տները միայն առաջի աչաց ունի, թերեւս գիւղական տունք տարբեր ըլլան։

«Իրր գլխաւոր սկզբունք կը զօրէ սա կէտս՝ որ տանց փողոցի վրայի պատը մերկ ու լերկ է, իսկ դէպի գաւիթ, պարտէզ դարձած պատը՝ ճոխ ու գեղեցիկ։

«Տան դուռը (պէրվազէ) իբր եօթն ոտք բարձրութիւն ունի· դռնէն անցնելով փոքրիկ կամարակապ դահլիճ (պէլան) մը կ'երթըցուի՝ որ դռնապանին (գաֆչը) տեղն է, և անկէ արանց բաժնին քառանկիւն սրահը, վասն զի ամէն տուն երկու մասի բաժնուած է։

«Վայրգաւիթը զուգահեռագիծ մը կը կազմէ՝ որուն երեք կողմէ՝ խցեր ու խցիկներ կը գտնուին գետնէն երկու ոտք բարձր։ Խցերն ամէնն ալ բաժնուած են և իրարու հետ հաղորդակցութիւն չունին, այնպէս որ մէկէն միւսն երթալու համար հարկ է վայրգաւիթն անցնիլ· ամէն մէկը քանի մ'աստիճան սանդուխ ունի։

«Գլխաւոր դրան դիմացն է Դեղ դահլեճը (Խալաթ), ուր տանտէրը հիւրերը կ'ընդունի և իւր առօրեայ գործքերը կը վճարէ։ Դահլճին երկու կողմէն սանդուխք բարձրագիր տախտակամած մը կը հանեն, ասոնցմէ է դահլճի մուտքը։

«Դահլիճը զուգահեռագիծ մը կը կազմէ դէպի գաւիթ դուրս կարկառեալ մասին հետ։ Առաջակողման պատը մեծ պատուհանէ մը կը բաղկանայ։ Այս պատուհանի վրայ շատ արուեստ ու խնամք թափուած է և իբր 200—300 դուկան կ'ուժէ։

«Տան վայրգաւիթն այլեւայլ պարտէզներու և ածուներու բաժնուած է, որոնց մէջ բենկիական վարդք, յասմիկ և ուրիշ ծառեր, թփեր և ծաղիկներ տնկուած են։ Շուք ըլլալու համար հոս հոն ճամբաներու քով հովանոցաւոր տնկեր կան։

«Տանիքները (փոՆԼԷՔՆԵՐ)՝ ինչպէս յիշեցինք, հարթ են և կազմուած են յարդախառն շաղախէ, զոր լողքարով հաստատած են։ Ամառուան տաքերուն այստեղ կը ննջեն։»

Ինչպէս նկարագրութենէն կ'երեւայ՝ ամէն տուն յինքեան օտարաց աչքէն ծածկեալ փոքրիկ դղեակ մըն է, և ամէն տուն առաջակողման պատին մեծ պատուհանովը զարդարուն յառաջադէմ ճարտարապետութիւն մը մատնանիշ կ'ընէ։ Հայկական տանց երրորդ տեսակը կրնայ հաւանականութեամբ պարսկական տնէն յառաջ եկած համարուիլ։

Շվայկէր-Լէրխէնֆէլտի պատկերներէն մին ալ կ'ուզեմ յիշատակել՝ զոր սակայն մեկնած չէ։ Այս նկարին համեմատ՝ Ատատոլուի գիւղ մը — նկարը Անդրօլէան խզկ·ներ անունը կը կրէ—կէս առ կէս ճիշդ մեր գիւղերուն կերպարանքն ունի։ Նոյն սիւզանարդ և փողոցի կողմը բաց սրահները, նոյն հարթ տանիքները՝ թէեւ մէջտեղն քիչ մը բարձրացած, վերջապէս լերանց զառիվայր կողմն վրայ նոյն դիրքով շինուած ըլլալը կը տեսնենք· միայն պատերը պատուհան ունին։ Տանց ներքին կազմութիւնը թէ հաւանականութեամբ կարելի է ըսել՝ հազիւ կրնայ մեր ստորագրածէն տարբեր ըլլալ։

Դժուարաւ կրնայ ընդունուիլ որ այս կողմանց նախկին բնակչաց չէնքերն՝ զորս Գալենոս մեզ կը նկարագրէ, փոփոխութիւն կրած ըլլան, ինչպէս որ հայ գիւղական տան աւելի հին ժամանակ Բահնոփոնի ստորագրածին հետ նոյն ելլելն ենթադրել կուտայ։ Գալենոսի բսածին համաձայն իւր հայրենեաց՝ Պերգամոնի կողմերուն գիւղական տներն էին։

«Իսկ թէ ինչպէս ջերմ բնակարան կը շինուի, ինչպէս որ անիկա շինեց, այս ալ ըսեմ։ Մեր քով դաշտաց մէջ բոլոր տները մեծ կ'ըլլան, որոնք կրակատեղն՝ որուն վրայ կրակ կը վառեն, իրենց մէջտեղն ունին, և ոչ շատ հեռու են տներէն անասնոց գոմերն որոնք կա՛մ երկու կողմը՝ աջ կամ ձախ կ'ըլլան, և կա՛մ երկուքն ալ միանգամայն։ Կրակատեղերուն կցուած կ'ըլլան մուտք՝ անոնց առջեւի կողմը, որ ամբողջ տան դրան կը հայի։ Արդ այսպէս կը շինուին դաշտաց մէջ եղած ամէն տները, թէեւ ցած ըլլան։ Իսկ որոնք որ աւելի խնամքով շինուած են, ներքին պատին կողմը դրան ճիշդ դիմացը պատշգամ մը գետեղուած ունին։ Անոր երկու կողմն ալ խցիկներ կան, որուն վրան ալ են վերնատուն բընակարաններ, ինչպէս իշեւանեներուն շատին մէջ կը գտնուին, մեծ տան երեք՝ յաճախ նաեւ չորս պատերուն ամէն կողմը չուրջանակի։

ԳԱՂՏՆԻՔ

ԱՌՏԼԱՄՈՆ ԴՂԵԱԿԻ

Դեկտեմբեր 1, երեքշաբթի օրը, Էթիմպուրկի եղեռնադատ ատենին առջեւ սկսաւ դատ մը որ անշուշտ պիտի ըլլայ Անգլիոյ հռչակաւոր դատերէն մին։

Առտլամոնը հաստատուած է գեղեցիկ երկրի մը մէջ, ծովին եզրը, բարձրաւանդակի մը վրայ որ կը նայի Ռէլ օֆ Պէրի արեւմտեան սարահարթին վրայ, մին այն բազմաթիւ ծովախորշերէն որք քաղաքանոն հողը կը կտրտեն Բլիտի նեղուցին արեւմտակողմը։ Կալուածը ժամանակէ մը ի վեր ծախու հանուած է երկու միլիոն ֆրանքի։ Մինչեւ որ գնորդ մը գտնուէր, Պ· Մոնսըն անուն անձ մը վարձած էր զայն որսորդութեան եղանակին համար։ Բոլորովին ազնուական մը այս Մոնսըն։ Իր հայրը, որ անկիրեան եկեղեցիին կը պատկանի, ամուսնացած էր Կարլէյ դերկոմսին մէկ աղջկանը հետ· իր մեծ հայրը օրդին էր երկրորդ պառոն Մոնսընի եւ մեծ-հօրեղբայր լորտ Օքսէնպրիճի, որ այժմ Անգլիոյ թագուհիին ախոռապետն է։ Իր համարձակ ձեւերովը, իր առատաձեռթեամբը չահեցաւ տեղացիներուն համակրանքը, և իր կինը, Պարոնպիի ածխանոցներու տիրոջ մը աղջիկը, թխորակ, գեղեցիկ աչուքներով, կրնար սիրուն համարուիլ։

Օգոստոսի առջի օրերն հիւր մը եկաւ աւելցնալ այն հրաւիրեալներուն վրայ որք արդէն լեցուած էին Արտլամոնի գրեակը։ Բարեկամական բոլորովին մասնաւոր ցոյցերով ընդունուեցաւ։ Արդարեւ մտերիմ քարեկամն ու սանը Պ· Մոնսընի, Սէսիլ Համպրու, Կալլէսի իշխանին Եոլքշայրի զօրագունդին մէջ տեղակալ, քսանմէկ տարեկան երիտասարդ մը։

Զափաւոր պիտի ըլլար ուրեմն, և այն ատեն հարստութիւն մը պիտի ընդունէր ընտանիքէն, թէեւ հայրն ողջ է տակաւին, և մանաւանդ պիտի ժառանգէր մօտաւոր ազգական մը թողած 6 միլիոն հարստութիւնը։ Ուրախ և անկեղծ սէր մը ցուցուցիր խնամակալին։ Պիտի զուարճանային, պիտի որսային, ձուկ բռնէին։ Փոքր շրջմանկոյկ մըն էր բերել տուած և առջի օրն ալ Աքօթ անուն մեքենավար մը եկած էր։ Հետաքրքրաշարժ բան. այս մեքենավարին հետ, խորունկ և մթին երեւոյթով մարդ մը, Մոնսըն և Համպրու ընկերոջ պէս վարուեցան. բնաւ չբաժնուեցան անոնցմէ, մինչեւ իսկ անոնց հետ ճաշեց։

Օգոստոս 8 ին, երկու բարեկամները ձկնորսութեան գացին։ Կէս գիշերէն երկու ժամ ետքը դղեակ դարձան մինչեւ ոսկորներն խնամ։ Ցոյժ անակնկալ կերպով մը մակոյկը ընկղմած էր։ Պ· Մոնսըն լողալով ազատած էր։ Համպրու, որ լողալ չէր գիտեր, անխուսափելի կերպով պիտի խղդուէր՝ եթէ ժայռի մը չի կառչէր։ Երեսուն վայրկեան մնաց այդ վտանգաւոր դիրքին մէջ։ Վերջապէս, Պ· Մոնսըն ուրիշ մակոյկով մը հասաւ։ Ի՜նչ, երիտասարդը ո՞ղջ էր։ Հրաշալի բան։ Սակայն տեղակալը, խոնջապառ, տենդէ կը դողդողար։

«Քիչ մը քնանք, ըսաւ անխոնջ հիւրընկալը· և առտուան ժամը 6 ին ելլենք։ Քանի մը ճագար կը զարնենք կալուածին անտառներուն մէջ։»

Արդ, չորս ժամ քնանալէ ետքը, բարեկամները ելան ու մեկնեցան, իւրաքանչիւրն հրացանով մը զինուած, հետեւորդ ունենալով խորհրդաւոր Աքօթը որ որսապարկը կը տանէր։ Լսուեցաւ անոնց քանի մը անգամ կրակ ընելը։ Այդ կողմերը բնակող մարդ մը տեսաւ զանոնք մէկ կարգի վրայ, բայց այդ միջոցին Համպրու հեռացաւ դէպ ի ձախ առաջանալով։ Կէս ժամ ետքը, հրացանի հարուած մը թընդաց, եւ Մոնսըն և Աքօթ դղեակ դարձան առանց իրենց ընկերոջ։

«Սոսկալի արկած մը պատահեցաւ, ըսին· տեղակալը մեռաւ. ինկած ըլլալու է և հրացանն ալ պայթելով գլխուն զարնուած ըլլալու է։» Թութացին, վազեցին։

Փսսի մը մէջ որուն վրայ փոքր պատ մը կը գտնուէր, տուին 500 մեթր հեռուն, գտան Համպրուի մարմինը։ Հողը, միւս կողմէ, պատին գագաթին հաւասար կը գտնուէր։ Քիչ մը անդին խիտ թաւուտ մը կը սկսէր—«Մենք այս թաւուտին անդիի ծայրն էինք, ըսին Աքօթ և Մոնսըն, լսեցինք հրացանին քաշուիլը, պոռացինք· «ի՞նչ զարկիր։» Պատասխան չտուին· վազեցինք, տեղակալն հոն էր, փսսին մէջ, մեռած։

Որսորդութեան արկած մը, յայտնապէս։ Բժշկական քննութիւն իսկ չկատարուեցաւ։ Դժբախտ երիտասարդին հայրը Ոսպդ կղզեին մէջ թաղել տուաւ դայն, Անգլիոյ միւս ծայրը։

Մինչեւ թէ դէպքին երկրորդ օրը Աքօթ անհետ եղաւ։ «Տեղակալ չկիայ, հոգեմտկոյկ չկիայ, ըսաւ հանդարտութեամբ, երեմտ ուրիշ գործ գտնուեմ։» Կլանկօ գնաց և այն ատենէն ի վեր բնաւ գլուխ ալ առնուած չէ, հակառակ ամեն ջանքերու, ամեն խուզարկութիւններու։

Այն ատեն կասկածներ ծագեցան։ Ցիշուեցաւ թէ տեղակալին վերջը հոբիոնոՆՆԵ՝ անցած էր գանկէն, իբրեւ թէ ոբիէնէ մը սպանուած ըլլար, մինչ եթէ արկածի մը զոհ եղած ըլլար, հարուածը վարէն վեր պիտի տրուէր· այս պարագային մէկ սոսկալի ապացոյցը գտնուեցաւ· տասը մեթր անդին այն տեղէն ուր մարմինն ինկած էր, ծառ մը կար որուն տերեւները բրցուած էին կապարէն, գետնէն վեց ոտք վեր, ճիշդ Համպրուի հասակին բարձրութեամբը։ Ուրիշ մարդ մը վրայ հանելով ըսաւ·

«Ուզեցին ընկղմել տեղակալը։ Երբ դուրս հանեցի ծովասոյզ մակոյկը, ազատ ջուրերը պարպելու ծառայող ծակին խիցը հանուած էր։»

Բայց եթէ ոճիր էր, ի՞նչ նպատակով։ Երեւան կելա թէ Համպրու ինքզինքը 500, հազար ֆրանքի ապահովագրած էր։ Այս գումարն իր մահէն ետք տիկին Մոնսընի պիտի վճարուէր։

«Արկածէն տասնըհինգ օր ետքը, մինչ Մոնսընի իր հիւրերուն մէջտեղ կը գտնուէր ապահով, երջանիկ, զուարթ, ձերբակալուեցաւ։ Ա՛լ դատելու է հիւրերուն չվոնթութիւնով։ Քննութիւնը, փոքանակ հրապարակաւ ըլլալու, գաղտնի կը կատարուի։ Դատին մէջ շատ բաներ երեւան պիտի ելլեն, քանի որ դեռ բան մը հաստատուած չէ։ Ո՞վ է կարծեցեալ Աքօթը, ի՞նչ էին Համպրուի եւ Տիկին Մոնսընի յարաբերութիւնները։ Դատարանին պիտի նախագահէ Ակոմտոյ եղեռնական ատենին ամենէն բարձր անձնաւորութիւնը՝ Լորտ Քինկսպուր։

ՆՈՐ
ՕՐԱՑՈՅՑ
1894
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԳՐ. Գ. ՊԱՂԱՏԱՐԵԱՆ
14, Սալթան Համամ ճաssէսի 14.

Սոյն Օրացոյցն որ հրատարակուած է Հասարակաց Կրթութեան Նախարարութեան հրամանաւ կը պարունակէ ի դիւրութիւն եկեղեցական երգեցողութեան աւուր պաշտօնի բոլոր շարականներն ճգրիտ ըստ կարգաւորութեան Տօնացուցի։

Առաջի Օրացոյցն առ հասարակ ամէն կարգի ազգայնոց օգտակար հանդիսանայ, նոխացեալ է Վիճակագրական այլ եւ այլ կարեւոր ծանօթութեամբք, ինչպէս՝ Օսմանեան կայսրութիւն, Աւագանի Կայսերական պալատան, Նախարարք Բ. Դրան, Մեծ Պաշտօնաստարք Մայրաքաղաքիս, Հրամանատարք բանակաց, Կուսակալք նահանգաց եւն· Ցաւուկ կառավարչութիւնք, Օսմանեան Դեսպանք եւ Նախարակք յօտար երկիրս, Դեսպանք եւ Հիւպատոսք օտար Տէրութեանց ի Կ· Պոլիս եւն· Ընդհանուր ցանկ Հայազգի Ասիճանաւորաց եւ Պաշտօնէից Օսմ· Տէրութեան—Հայրապետութիւն Հայոց, Պատրիարքութիւն Հայոց Թուրքիոյ, Ազգ· Կեդրոնական Վարչութիւն, Տեսուչ Խորհուրդ եւն· Պատրիարքութիւն Ս. Երուսաղէմի, Առաջնորդութիւնք ի Թուրքիա, Հովուութիւնք եւ Կանոնիկոսութիւնք· Ամենայն զոյս կը պարունակէ նաեւ ընդհանուր ցանկ մը հասկան Կանոնիկոսաց, Պատրիարքաց, Եպիսկոպոսաց եւ Վարդապետաց՝ որ ի Թուրքիա, ի Ռուսաստան, ի Պարսկաստան եւ այլուր յորում նշանակուած են ձեռնադրութեան կարգաւ որ Կանոնիկաւ ձեռնադրուելը եւ այժմ ունը պաշտօնավարելը կամ ունը ընակիլը։ Իսկ Վարդապետները նշանակուած են այրուբէնի կարգաւ, բոլոր մանրամասնութեամբ։ — Հռոմէական Հայ Հասարակութիւն, Կանոնիկոս - Պատրիարքութիւն, Արքեպիսկոպոսութիւնք, Եպիսկոպոսութիւնք, Կեդր· Վարչութիւն։ — Բողոքական հայ հասարակութիւն· Ազգապետութիւն· եւ Եկեղեցական միութիւնք։ — Պատրիարքունք եւ ազգապետք։ — Ընդհանուր ցանկ հայ բժշկաց իրենց բնակութեան տեղերով։—Հայ փաստաբանք Օսմանեան եւ խառն դատարանաց, իրենց հասցէներով։ — Ազդ։

ԳԻՆ 40 ՓՐԱ.

ԳՐԱՏՈՒՆ Զ· ԹՈՐՈՍԵԱՆ
Պ·ՀԷ-Գ·Ք·— ԹԷ— 4
1894 Ի ԿԱՂԱՆԴԸ

Նուէրի համար Օրացոյցներ, Ալմանագրեր ոսկեզօծ, սնդուսեայ, Թաշպատ, ամէն տեսակ։ —Նոր Տարւոյ շնորհաւորութեանց յատուկ գեղեցիկ, ոսկեսատ եւ նկարէն քարտեր։ — Դունաւոր պատկերներով զարդարեալ պլսօմներ եւ տետրակներ, այլ եւ այլ տեսակ ճաշակի յարմարող։— Սիրուն եւ ծոխ իրեր՝ սիրուն տուփերու մէջ՝ օրիորդաց եւ տղոց նուէրի համար գեղազանգաւոր յարմարող։—Կարկինի, ներկի տուփեր բազմատեսակ։—Գրենական պատկերներ։—Գրատուներ իւր ծոխ պէտքերուն համար կը գտնուին ամենէն խստապահանջ ճաշակներն իսկ։

Այս առթիւ միանգամ «ընդ միշտ կ'ազդարարուի» զաւակներէ զրատան դիմորդներուն թէ, «ապարիկ յանմնարարութիւն բնաւ չկատարուիր։» բան մը ուզողը պարտի միշտ «արժէքը կանխիկ» գրիչ փոստի ծախքով մէկտեղ, հակառակ պարագային պատասխան չտրուիր։ Ամէն յանմնարարութիւն ճշդիւ եւ խնամով կը կատարուի։

Գրատունը այցելել, տեսնել, գնել ամէն բան եւ հասկնալ զնոերը, միշտ ձրի է, ամէն մարդու համար։ 907 11—20

ՈՒՂԵՒՈՐԵԼՈՎ

գիւղերը, լեռներն ու ծովային բաղնիքները, գոյնի գեղեցկութեան համար ամենէն աւելի կը վախցուի եղանակին անկարգութիւններէն։ Բա՛ն մը այնքան չայլայեր սիրուն դէմք մը որքան կեղեւ աբեւ մը ճառագայթները և ծոին զով քամիները։ Ապահով ըլլալու համար, տիկիններ, միշտ հետերնիդ տարէք գեղեցկութեան այն հմայիակը որ կը կոչուի ՏԻԱԳԻԱՆ ՍԱՌՍ ՊԻՌՆ Ի ԲՐՆԶԱՓՈՇԻ։ Պիտի գտնէք զայն ամէն հանգիստավաճառներու և սարքիչներու ինչպէս նաեւ պատրաստողներուն Կ. ՄԱԶԼԻՑԵՐ ԵՒ ԸՆԿ. քով, Փարիզ, Ավենիւ տը Լ'Օբսերվատուար, 32։

ՏՈՒԹ· ԵԴՈՒԱՐԴ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՅԺ

Որ տարիներէ ի վեր բացակայ կը գտնուէր մայրաքաղաքէ, այս անգամ վերադարձած ըլլալով՝ իւր բնակութիւնը հաստատած է Սամաթիա Սուլու Մանաստիր ճաստէսի թիւ 146 տունը, ու պատրաստ է ամեն օր իրեն դիմող հիւանդները դարմանել մանրապին և մասնաւոր հոգածութեամբ։ Զորեքշաբթի օրերը ժամը 6—9 (Ը· Թ·) ազատ հիւանդներն ձրիաբար դարմանելու յատկացուցած է։ Նաեւ կը գտնուի ամեն երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը ժամը 7½—9½ (Ը· Թ·) ՄԱԶԼԻՑԻՆԻՆ Վաճառ Իսկէրէսի ճաստէսի թիւ 25 տունն, երեքշաբթի օրերն դիմող հիւանդներն ձրիաբար կը դարմանէ։

Ցիշեալ բժիշկը ճարտարութեամբ կը կատարէ վիրաբուժական գործողութիւններ և ճշդիւ կ'ընուանէ ներքին հիւանդութիւնն տեսակն, որվէ կախում ունի, կարճ միտոցի մէջ հիւանդաց բուժումը։

895 14—23

ՄԻՍԹԷԹ

Երուանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է վնասակար նիւթերէ ըստ ամենայնի զերծ վինելով սամսոնը զօրացնելու եւ սխորժակ բանալու ատար ժեանցն համար բժշկաց կողմանէ խիստ անշնարարուած օղին եւ մաստիքան՝ ՄԻՍԹԷԹ մատնանուամբ եւ կնիքեալ շիշերով ու որոշեալ գնով՝ ի վաճառ դնուած են հետեւեալ տեղերը։ Ի Զաւակրա օսմ· Պանդարին կարգը եւ սուտի Իզգէտարին էֆէնտի խանին տակ Միսրէթի մեներանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ գեղարանները։ Բնաւոր նշանաւոր զարեչքարտուներ։ Զաւակիա Դօմխոյսն խանին մէջ Պոլոս աղայի ճաշարանը։ Զօյմտա փողոց Թիւ 9։ Քիւրէքճիէը փողոց Խաչիկ աղայի Թիւ 27 ճաշարանը։ Սատաքգիւրլար փողոց Աբէթին աղայի Թիւ 199 զբոսարանը։ Մոմխանէ փողոց Թիւ 111 Մակար

Ա. ԵՒ Ի. ԵՒ Ե. ՄԷԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ

ԳՈՆԻԱՔ

Ա. ԵՒ Ի. ԵՒ Ե. ԵՒ ՄԷԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՄԱՇԽԱՐԱՅԻՆ ՍՊԱՌՈՒՄ ՀԱՐԱՋԱՏ ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԽԱՂՈՂԻ ԳԻՆԻԷՆ ՊԱՏՐԱՍՏԵԱԼ

ՅՈՒՆՋՆԱԿԱՏԱՐ ԱՐԲՈՒՆԵՑԻՑ Ն. Վ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ (15 Դեկտ. 1892)

ԱՐԲՈՒՆԵԱՑ Ն. Թ. ԹԱԳԱԺԱՌԱՆՑ ԿՈՆՍՏԱՆՏԻՆՈՍԻ (16 Յունվ. 1893)

ԵՒ ԱՑԼ ԵՒ ԱՑԼ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԱՑ

Գրաւոր յանձնարարութիւններով վաւերացեալ թէ՛ ներքին և թէ արտաքին նշանաւորագոյն բժիշկներէ եւ քի խ. հանդերձ, որոց անուանքերկը տեսնուին իւրաքանչիւրին վրայ փաթթուած վկայագիրներուն մէջ.

ՍՊԱՌՈՒՄ.—Արտաքին յանձնարարութիւնք եւ առաքում վեցամսեայ 1892ին հոկտեմբեր ամսոյն սկիզբէն մինչեւ 1893Ի ապրիլի սկիզբը. 12,314 ՄՆՏՈՒԿ եւ 219 ՏԱԿԱՌ ԴՈՆԵԱՔ հաւասարեալ պաշտօնական գրութեամբ Պիրէայի նաւային գործակալաց, այսինքն Բաներլիդիսի, Խրսիվկէի, Լէյսի, Ֆրէսնէի, Մէսաժերիի, Իտալական Ֆլորկոսի շոգենաւային ընկերութեանց.

ԱՌԱՔՈՒՄՆԵՐ.—Ցեգիպտոս, Կարմիր ծովոյն եզերք (Սուաքիմ, Մասուա եւ այլուր), Փորթ Սայիտ, Աէնէ՝ Արաբիոյ, Պէյրութ, Լաթաքիա, Իսքէնտերուն, Կիպրոս, Սուրամ, Սագըզ, Իզմիր, Կրէտէ, Միտիլի, Տարտանէլ, Այնօրոս, Սէլանիք, Փորթոլաղ, Գավալա, Տէլէ-Ագաճ, Կ. Պոլիս, Օրսա, Մինոպ, Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռուսաստան, Իպրայիլ, Կալաց, Սուլինա, Բէսարէբիա, Մէսուն, Ալպանիա, Թիրիէսդ (Գերմանիոյ համար) այսինքն.

Փանելլինիսի շոգենաւերով անտուկ 4,042 տակառ 94.—Խրսիվկիի շոգենաւերով անտուկ 5,704 տակառ 65.—Ռուսական շոգենաւերով անտուկ 1,729 տակառ 47.—Լոյտի շոգենաւերով անտուկ 436 տակառ 6.—Ֆլորիոի շոգենաւերով անտուկ 185 տակառ 7.—Ֆրէսնէի շոգենաւերով անտուկ 174.—Մէսաժերիի շոգենաւերով անտուկ 44. Գոնեաթ քնդ ամենը անտուկ 12,314, տակառ 219.

Առագաստաւոր նաւերով, այլ եւ այլ միջոցներով, որպէս նաեւ տէրութեան զանազան գաւառաց առաքումներն եւ տեղական սպառումը չեն պարունակուիր վերի քանակութեանց մէջ.

Գոնեաթի տարբերական ընդհանրագոյն տարեր երկրներուն ՀԵՂ 1,000,000 ֆրանկի արժողութիւն. ԻՐԱԿԱՆ ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՈՆԵԱՔ 600,000, ՇԻՇԻ ՀԱՄԱՐ ՅԱՐՄԱՐ ՏԱԿԱՌԱՑ ՄԷՋ. Երաշխաւորութիւն զուտ խաղողէ հարազատութեան 100,000 ֆրանք. սոյն գործարանին մէջ կը պատրաստուին նաեւ անուշ ըմպելեաց բազմ. տեսակները խաղողի հարազատ ցքիէ. Ցոյժ ընտիր տեսակներ եւ եւրոպականներու հետ մրցելու կարող. Նոյնպէս տակառներով ընտիր Ռոմեր եւս կը վաճառուին. 773

ԳՈՐԾԱՐԱՆ «ԱՄՊԷԼՈՍ, (ԱՅԳԻ). Ի ՊԻՐԷԱՑ «ԱՊՈԼԼՈՆԻ» ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ԿԻՑ.

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՀՍԼՐԱՍԲԷՐԻ

Խստասրտի սիւվարի կիւնֆիւ ալպրներն մուալիմի միրալայ իպկիմլու Ֆրայիլ սկիլին 309 ուտնէսի թէրլիներ սանի մուանէ-նաթքնտան էյթ բուսուլաստ գազէն գայ խոիսիկի խթիտա գելընմէզ վէ սուրէթիր գընաբի գայտլարը պալասընա չէրհ վիրիլմէզ օլմարնա վէ սէնէսի խիթամրնտա գ.յտան տիկէրի վիրիլէկկինէ պէնանէն մէգքիր բուսուլանըն հիւքմիւ գալմատրը վէ գուշնուրուլնատ պաթալ խիլէ-ճէկի մալիւմ օլմագ իւզրէ իլան գելընտը։

Նօ. 9 2—3

Հարէմ Խանէլէսի ճիվարընտա քեսին 1 պաղ մերի աշճը տիւքեանընին խթիճար միւտատթիրնին խիթամ պուլմաքը հաստպի իլէ մահիրէսի քէմաքէան 1 լիրայի օսմանի իլէ միւսթէֆիրի ս. պազը իւզէրինտէ պուլունարդընտան տաշա զիւատէ թարիլ պուլունտաղը թագարրտ իշպու քեսանունը էվվէլին 15ինճի կիւնինէ գատար Սէլիմիյէ Գը լաի հիւմայունունտա քօմանտանլըք տարիէսինէ միւրաճաաթ էյէմէլերի բլան օլունուր։ Նօ. 8 3—3

Գ. ԵԱՎՈՒՐԵԱՆ և Ց. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ
ԹԱՅԻՐ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՑ

Պոլիս Պոյէ Գիւղ— Ճէլալէդդէ Խանի կեսը Ռիս 10

Այս մեծերանցին մէջ, որ երկար տարիներ ի վեր հաստատուած է, կը վաճառուին Զինաստանի և Ճապոնի ամենարնտիր թէյերը։ Այս թէյերը անուան են իրենց համով, հոտով և գոյնով։ Դիմացը ամեն կերպիւ գոհ ալիսի մնան։ Այս ընկերութիւնը Թուրքիոյ ամեն կողմերու մէջ մասնաճիւղեր ունի և շատ գիւրին է ամեն կողմ գտնել։ Առանց կեղծերը չնեռած ըլլալով, պէտք է ուշադրութիւն ընել վերոյգրեալ կարին։ 803 39—60

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

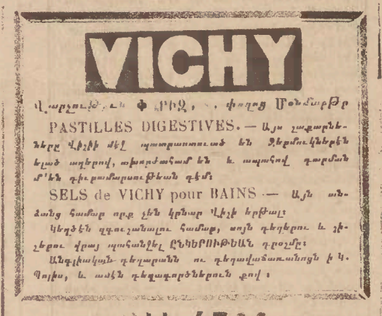

թիւ 4711

ԱՄԵՆԷՆ ՍԻՐՈՒԹԵԼԻ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՊԱՀՈՎ ԴԱՐՄԱՆ

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՕԳՈՒ ՍԻՐԵԼԻՈՒ ՀԱՄԱՐ

Օ ՅԷ ԿՈԼՈՆԵՐ
(Պիտակ կապոյտ-ոսկի)
FERD. MULHENS, COLOGNE
Ճանչցուած իբր
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՐԳԱՆ

Կը գտնուի հոսեցինաց ամեն վաճառատուներու մէջ։ 844 20—18

«Լա Կոլ» չ գենաւը դեկտ. 12/24ին երեկոյեան ժամ 4ին (Ը. Ե.) պիտի մեկնի Կ. Պոլսոյ Նաւահանգիստէն ի Սամսուն, Սինոպ և Տրապիզոն։

[illegible]

477 ԹԷՔ Ֆրանսէ

«ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌԷՍ» ամենէն ա խորժելի և ամենէն յանձնարարելի դեղն է տղայոց համար 6-7 ամսեայ տարիքէն սկսեալ, մանաւանդ կաթնահատումէն և ամման ատեն։ Կը դիւրացունէ ատամներու բուսնիլը, կ'ապահովէ ոսկրներու բարեկ զարգացումը։

Փարիզ, Վէրսալ ծառայողի և դեղագործներու։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԷՆԴԻԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք 8,000,000
Պահեստի դրամ	» 6,889,695
Տարեկան հասոյթ	» 16,890,344

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱՐԷՆ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բանկերներ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և գործարաններ խիստ շահաւոր տակաւորք։

Լրագրի ներկայացուցիչ Գ. Պոլսոյ

894 ԳԱՒՌԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պանչ—Գալաթա, Ատանարատաս թաղ. 12, 13, 14.

ՔՈՆԵԱՔ ԳՈԹԹՈՆԻ

Ցիշեալ բոնեաքը տարբերուածութեամբ բժշկական վարժարանին մէջ, ադէկ գտնուեցաւ եւ գեղարուեստից արժան շքադրամ մը տրուեցաւ տիրոջը։ Կայս. պալատն հանքային տարբերուածիչ Գ. Մուռս, քննելէ ետք յիշեալ բոնեաքը, նպաստաւոր տեղեկագիր տուաւ Գ. Գրամմի, Գ. Դանի, Մավրոնէնի փաշա, Տր. Խրասանեան, Զամպաքօ փաշա, նոյնպէս քննելով զայն նպաստաւոր տեղեկագիր տուին։

Կեդրոնատեղին Կալաթա, Գէօյիւք Խալիլ փաշա խան Ռիւ 6, Ֆինանսիալը Եորկի Գոլարիտիի քով. Վէգնէթիէր Գ. Սնավրօ Բիրնաքիտիի դեղարանը, Կոսկա Ղարամէյի կայարանն՝ Կարապետ Ս. Գէրպէրեան դեղարան, կամուրջին վրայ Պէյօղլուքտէրէի շոգենաւին Նաւամատոյցը Մեքէճանաքի Ծխավաճառին քով, Պէշիկթաշ Բիլիսէ մէշտանին զաղնոցի Ալիքսանին քով, Բերա Թաքսիմ 54 Ռիւ շաքարավաճառ Հաճի Սաբիմի քով եւ ուր ամեն տեղ։ 392

ՏՐՔ. Ս. ԽՍԼԱՍՈՒՄԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

1 ՊԱՅԶԷ-ԳԱՖՈՒ Կ. ՊՕԼԻՍ

Մասնագիտաբ առանց քաշչուէ վնասի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, ոչ կ անգամէն ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաեւ դարմանումն ամեն տեսակ բերանի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 114

ԻԻՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԻԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

Հասպարեալ է Փարէզ էր կէդրոնապէլին, Պանք փողոց, Ռիւ— 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթադրամներ մէջ	»	69,244,813
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած վնասք	»	176,000,000
Երաշխաւորութիւնք միլիոնաւոր	»	114,500,000

Ի. Կ. Գոլիս, Ընկերութեան դրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱՆ։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Բայսէրեան, մանաւոր տնօրէն ի Կ. Գոլիս, Գալաթիա, քարաքէշի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ։ 690

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ ՉՕՐԱՅՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամենաշատ կարգուրիչ զոր պարտին գործածել Ապպէ ինաները, Մերիրը, կանայք, տարեակաղմ Տղաներ և ամեն փափուկ անձիք։

Բաղկացեալ Մէնանց և Զգոյին ուժ Ամրոյին պրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ ազէկ ուժշա Նիւթերով։

ՊԻՆԱՅՈՎ ՄԱՍԻ ՀԻՒԹ ՖՈՍՖԱՏ ԵՏ ՇՕ

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ինչպէս Արեան տարութեան, Թունաւորութեան, Թոչախտի, Սամուրացի ամեն ցաւերու, Փորկապութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, և Ն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Զգային ուժի պակասութեան ամեն վնասներուն արդ շատեր չարա ղ-ը վերջին ենթակայ են մեր օրերս։

Լիոն—Մեդարան մ. Վիալ, Վիքթոր Հիւգո փողոց 14—Լիոն 438

Օրենսդիր և մասնաւորապէս ի Գլուխ Պ. ԱՍԻՊ ԲԱՍԻԼ Ալտանեան, Քոմշանի, թ. 86. փոքրաչափ կը վաճառի ամեն դեղարան բաղէ և դեղավաճառներու քով։

ՌՈԵԱԼ ԷՔՍՊԼԻՆՃ

ԱՍԻԻԱՆՍ ՔՈՌԲՕՐԷՇԸԼՆ

ԱՍՏՆԻ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի 4,000,000
Ցարդ հրդեհի արդիւնքը հատուցած է	» 35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, իրեր կարասիք և ապրանք։

Վճարումնը ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց սպասելու։ Ամենի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փոփոխորդ կը հրաւիրուին դիմել ստ.

Ընդհանուր գործակալ Ա. Վ. ԱԼԻՊԱՍ եւ ԸՆԿ.

726 Գալաթա, Մէյտանքը սոքաք, Ալիթայ Խան։

Royal Windsor

ՀՈՒԶԱԿԱՒՈՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ ՄԱԶԵՐՈՒՆ

Սպիտակ մազեր ունիք, մազերնիդ կը թափի՞ն, մազերու արմատները թուլցած են կամ կը թափի՞ն։ Եթէ ունիք այդ տեսակ բաներ գործածեցէ՛ք Ռոսպէլ-Վինտսորի դեղը, որովհետեւ այս դեղ երիտասարդութեան ատենին պէս, բնական գոյն մը ու գեղեցկութիւն մը կ'ուտայ սպիտակ մազերուն և կ'արգելու մազերու թափիլն։ Այս դեղ, որուն տէրը չքադրամի արժանացած է, մազերու միակ վերանորոգիչն է։ Անյուսալի արդիւնքներ առաջ բերելով, վաճառումն օրէ օր աւելնալու վրայ է։ Փափաքողաց պիտի զրկուի մանրամասնութիւններ եւ վկայութիւններ պարունակող ծանուցումն առանց որ և է ծախքի։ Այս դեղ կը վաճառուի գլխաւորաբար վարսավիրաներու և դեղագործներու քով։

Վերոյիշեալ վարդի սպեղանին երեսի գոյնը կը զեղեցկացնէ։ Այս եւս կը ծախուի Ռոսպէլ-Վինտսորի ծախուած տեղերը։

ԷՔՍԷՐՕՐ ՎԷՐԱՆԱՆՑ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԴԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԴՈՐԾԱՏՈՒՆԵՐՈՒՆ ԱՐՏԱԴՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՕԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

Մեքենաներու և գերմանական-արհեստական նիւթերու ցուցադրութիւն Ի Գալաթիա, Բերչէմպէ Բաղար Թիճարէթ խան (Նախկին կէդրոնատեղի ծխախտի Բէժիի)

Արհեստական, երկրագործական, ճարտարապետական, նաւային հայրն, հայրն Նիւթերու և մեքենաներու վաճառում։

Տեղեկութիւնք կը տրուին մեքենաներու արտոյզ գործարաններու գնանման վրայ։

Ցուցադրութիւն ուշ կը գտնուի մրա գեղեցիկ մթերք մը զանազան սեղանաներու, ջիհաններու, խոշտանցի նիւթերու, դեղատեսակ լինոլէումի և ուրիշ վաճառքներու։ 798

EMULSION SCOTT

(ՍԿՕՏԻ ՕՐ.ԸՐԷԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԵՆ ՕՈՒՏ ԻՒՂ

Իբ-ՓՈՓԷԼ ՊԷ ՇՐԱ Ի ՍԿՕՏԻ

Պատրաստեալ Հեռամ. ՍԿՕՏԻ Ի ԳՕՌԻՆԻ, Ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ անորժահամ է

Մարդիս ձկան հաւամ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիպոֆոսֆիտներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը քուժէ թոքախտը
Կը քուժէ անարիւնութիւնը
Կը քուժէ խոշլերը
Կը քուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը քուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը քուժէ մանկանց ճուզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, արագ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փոփոխ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատար Ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԷՖ ՀԱՔԻԲԵԼ

ԹԱՆԱՔԱԿԻ ՄՈՒԱՆ
(ԼԱՍԹԻՔ)
(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒԾԱՄՊԱ
ՀԱՆԵՐԱԾԱՆՈՒ ՆՈՐՈՎ ԳՐԻՊԷ ԲԻՊԸ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Պայմանագրիս մէջ երկար տարիներ ի վեր ճանչցուած է, թէ մեր քաղաքի մուճակները կը գիրանան հրապ բանի վրայ դանուածներէ թէ իրենց ճաշակու եւ թէ հաստատուն զուտ կուսաք գրեն չենուանցով։

Այս անդամ ալ ամենայն փափաքողաց կ մանաւանդ մեր դեղեկներն կենդանի եւ զուտ կուսաքերով լիցուած թէ ա ձեւուցը և գիտնական մանրամասն բարդ առած ենք։

Ինչպէս գործածանց մուճակի որ հոդ պէս մանրաներ ուրիշ գործարաններու չենուածին 2-ը կ. հինցուէ եւ մէկը թեան ցոր լուանը։

Մեր մուճակներուն ներսի կողմ, կրկնամ մը եւ գ. ոսի կողմ առաջին գտակերը գրոշմուած է, եւ կը վաճառուին լոլոր քաղաքներ մուճակ ծախողներու քով։ Ամ մանրներ օձիքին ներսի կողմն կը գրատա ուսի տարեւ եւ կրնան նշաններ, և կը ծախուի ի կերրոտաեղն, ինչպէս նաեւ ի Միւրուռիա Ասոտա շուկան, Հանրակատ Ռիսթի էֆէ քով և ի Սէլանիկ պէկ-Թէն Շուկան գաֆէի Ա.Հէտ Զալուի քով։ Կերրոտատղին է, Կ. Պոլիս, պահնէ Գաբու Գոժման սղլու խան գրան գէյ Թիւ 1-14 մթեանոցը։ 800 40—45